

otomatik
ARÇELİK
termosifonu

Otomatik Arçelik termosifonu büyük su kapasitelidir. 105 litre su alır. Emaye su haznelidir. Çift cidarlıdır. Delinmez, paslanmaz. Otomatik Arçelik termosifonu cam pamuğu ile tecrit edilmiştir. Isı kaybetmez. Otomatik Arçelik termosifonu hem suyu, hem ısıyı koruyan verimli, uzun ömürlü bir depodur.

(Yeni Ajans : 188 — 55)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

31 Ağustos 1976

HAZİRAN 1976

Devlet Nüshası

İÇİNDEKİLER: ~~~~~

İran'da Kara Koyunlu Türkleri	Prof. Abdülkadir İNAN
Halk Şiirimizde Ayva ile Nar	Ali Esat BOZYİĞİT
Ankara'nın Akbaş Köyünde İmece	Necip ALTINIŞIK
Çolaklı'dan Derlenen Bulmacalar	Ertuğrul TAYLAN
Nefes Ezgilerinde Çekirdek, Başkanti, Ortalama Ezgi	Doç. Dr. G. ORANSAY
İzmir'de Hıdırellez Eğlence ve İnanışları	Gündüz ARTAN
Manilerde Nitelemeler ve Eylemler	Dr. Seyfi KARABAŞ
Kaybettiğimiz Bir Ozan : Sivaslı Tâlibi Coşkun	Prof. Dr. Ahmet E. UYSAL
Âşık Veysel'den Anılar	Muhsin KÖKTÜRK
Silifke Festivali - Çukurova Folklor Semineri	İhsan HİNÇER
Manisa Yöresi Halkbilgisi Ürünleri	Efdal SEVİNÇLİ
27. Yayın Yılımız ve 16. Cildimiz Hakkında	T.F.A.

BİZE GELEN KİTAPLAR

~~~~~

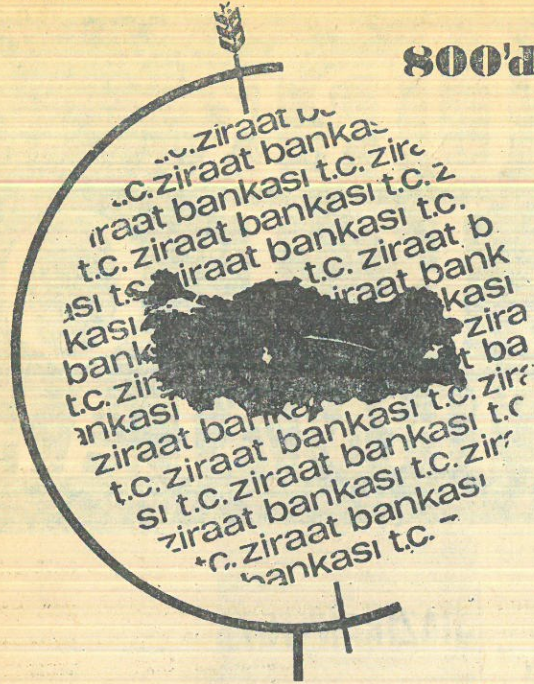
SAYI : 323

KURUŞ : 300

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

800'den fazla şube ile
HER YERDE HER ZAMAN
hizmetinizde

T.C. ZIRAAT BANKASI

(Basın : 60132 A. 220224 — 56)

(Folklor : 57)

(Folklor : 58)

**EN KÜÇÜK
TASARRUFLARINIZA,
BÜYÜK
TASARRUFLARINIZ
GİBİ DEĞER
VEREN BANKA**

AKBANK

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALK BİLGİSİ DERGİSİ
KURUCUSU VE SAHİBİ : İHSAN HINÇER

No. 323

HAZİRAN 1976

YIL : 27 — CİLT : 16

İRAN'DA KARA KOYUNLU TÜRKLERİ

Yazan : Prof. Abdülkadir İNAN

Profesör Gordlevski 1916 yılında İran'ın Maku Hanlığında bulunduğu sırada «Ali İlâhî» mezhebine mensup Kara Koyunlu boyundan olan Türkler içinde bulunmuş, araştırmalar yapmıştır. Bu Türkler, Maku'nun güneydoğu tarafında bulunan 26 köyde yaşarlar. Bu Türklerin dinî inanışlarına Jukovski de dikkat etmiştir (Ehli Hak adamlarının mezhebi ZVO t. II. say. 18-19).

Bu Türklerin köylerinden Mohur ve Sofu epeyce büyüktür. Birinci köyde 200 den fazla, ikinci köyde 150 hane bulunmaktadır. Kalanları 50-60 haneden ibaret olup, 5-6 evden ibaret olan küçük köyler de vardır. Köy adları Kara Zami, Tavra, Sofu, Arpalık, Mergenler, Taze Kent, İnceler, Kızılca Kalalar, Yukarı Süleyman Kent, Kerem Kent, Şeyh Sulu, Feşal, Muhur, Kara Bulak, Köse, Melikli Kara Bulak, Köseler, Melikli, Abbas Bulağı.

Sofu köyünde küçük bir orman vardır. Mukaddes sayılır. Bu ormana kimse dokunmaz. İlk baharda bu ormanın ağaçlarına kadınlar çiçekler bağlarlar. Kestikleri kurbanların kemiklerini ağaçların altına gömerler. Kurban kemiklerini köpeklerle yedirmezler. Kurbanlık olarak erkek hayvanları seçerler. Kurban Töreninde önce beş gün süt toplarlar, ancak törende içerler.

Bu mukaddes saydıkları ormana «Kara Oğlan» derler. Ormanda mukaddes ev - ocak bulunur. Bu evde efsanevi Şah Muhammed'in «tahtı» vardır. Galiba bu «Şah Muhammed» tecessüm eden tanrı olsa gerek.

İşte, bu kutlu kişi buraya gelmiş ve âsasını tandıra atmış. Küşkü gibi olan âsa, orman ol-

muş. «Bunu kim yaptı», demişler. Şah Muhammed de «Bunu Kara Oğlan yaptı», diye cevap vermiş. O zamandan beri bu ormanın adı «Kara Oğlan» olmuş. Bu Şah Muhammed Rum Ülkesine gelmiş, küsküden orman yaratan bu velîye Rum'da «Ateş Biy» demişlerdir. Gordlevski'ye göre bu bakımdan bu menkabe Bektaşî gelenekleri ile ilgilidir.

Bu çevredeki Kara Koyunluların Maku bölgesine ne zaman geldikleri üzerine rivayetlere raslanmamaktadır. Bunların başka bir yerden geldikleri anlaşılmaktadır. Bunların tipleri de muhtelifdir. Adları Mevlâverdi, Tanrıverdi, Almaskulu, Tarlan, Tumay gibi adlardır. Bu kara Koyunlular sakallarını traş ederler. Dervişleri ise sakal bırakırlar. Bunlar bir yabancı ile karşılaş-tıklarında, «Hangi çeşmeden içtin?» diye sorarlar. «Ser çeşmeden», derse Kara Koyunlu olduğunu anlarlar. Böyle cevap vermeyenlere «Bayat», derler.

Kara Koyunlu sülâlesi XIV yüzyılda Erzurum'da bulunuyordu. Bu sülâle XV. yüzyılda Bağdat'a hâkim olmuştu. İranlı yazarlar bunları «pis» sayarlar. Mısırlı tarihçiler de hristiyan olarak kabul ederlerdi. Makulular bu «Kara Koyunlu»ları «Görenler» diye adlandırırlar. Bu ad galiba derviş edebiyatına ait olsa gerek. «Kakavand» yahut «Seyit tâlibî» de diyenler bulunduğu gibi Urmiye'de bunlara «Abdal» diyorlar. Tahran'da ise «Ehliahak» derler. Bugünkü Türkçede «Abdal - Aptal» / Budala - Ahmak anlamına gelir. Bu kelimenin etnik anlamı ise «Yürük Oymağı» demektir. İran'da dilenci dervişlere de «Abdal» denirdi.

AYVA İLE NAR

Yazan : Ali Esat BOZYİĞİT

Hep elma armudu, kavun karpuzu, fındık, fıstığı çağırıştırır. Ayva deyince de Nar gelir hemen dilimizin ucuna. Birbirine delicesine âşık sanki bu iki yemiş.

Cahit Sıtkı, ünlü Otuz Beş Yaş şiirinde Ayvayla Narı sonbaharın sembolü olarak görüyor :

**Ayva sarı, nar kırmızı sonbahar
Her yıl biraz daha benimsediğim.**

Karısına olan sevgisini belirtirken Karadut'da, Bedri Rahmi de ünlü halk masalından esinlenmiş :

Gülen Ayvam, ağlayan Narımsın.

Necati Cumalı da Kar Aydınlığında şiirinde sevgilisinin evini anlatırken :

**Evlerinin avlusunda ayva nar
Sedirinde acı biber rengi bir kilim.**

diye başlıyor.

Yeni şiirimizde bu güzel örnekleri çokça görmek mümkün.

Halk şiirimizde ise oldukça geniş bir yer tutar Ayvayla Nar. Dilerseniz birer küçük örnek gösterelim bu tür şiirlerden :

Afşın dolaylarından bir Acılı Türkü'den :

**Kale benim, kar benim
Ayva benim, yar benim
Ağ çardakta salınan
Suna boylu yâr benim**

İzmir dolaylarından bir Ninni'den :

**Dandini dandini dan olur
Bahçede ayva, nar olur
Çıkma kızım sokağa
Beyler görür kan olur**

Hatay dolaylarından bir Oyun Havası'ndan :

**Eski ayva, yeni nar
Küsme bana nazlı yâr
Hey güzel güzel güzel hey.**

İstanbul dolaylarından bir Esnaf Türküsü'nden :

**Ey bahçevan, bağın bahçen var mıdır
Bu güzellik aman da**

Sülâlede var mıdır aman aman.

Bir başka türkü'den :

**Emir Dağlarına kara gidelim
Ayvadan usandık, nara gidelim**

**Buranın güzeli gönül eğlemez
Güzeli bol olan yere gidelim.**

Karacaoğlan da bakın neye benzetiyor Ayvayla Narı :

**Karac'oğlan der ki, bilirim seni
Adadım yoluna kurban bu canı
Koynunda beslenen ayvayı, narı
Çözüp düğmelerin, deresim geldi.**

**Benim yârim şu dünyada birinci
Aklımı başımdan aldı görücü
Almayı, ayvayı, narı, turuncu,
Dördünü götürem dal incinir mi?**

**Gam çekme haline divane gönül
Sana da bulunur ilde neler var
Ayva mı eksik, turunc mu, yoksa nar,
Sun elini beri daldı neler var**

**Karac'oğlan der ki, bahçene girdim
Tamurcuk güllerin goncasın derdim
Sevdiğim göğsünde ödrt nişan gördüm
Bir alma, bir ayva, bir nar, bir kiraz.**

Birkaç tane de manilerden örnek verelim :

**Bugün pazara benzer
Bahçe gezere benzer
Giyinmiş mor mintanı
Kızarmış nara benzer**

**Oğlanın adı Bekir
Çevreyi doldur getir
İstanbul'a gidersen
Çekirdeksiz nar getir**

**Eve serdim keçeyi
Söyle sözün gerçeği
Kızlar gülün dalıdır
Oğlanlar nar çiçeği**

**Yağmur yağar kar ile
Küsülüüyüm yâr ile
Gidem yâri görmeğe
Ayva ile nar ile**

ARAŞTIRMALARI

Ayva da Nar da sonbahar yemişi. Ayva içi çeneklilerin gülgiller, Nar da yine iki çeneklilerin nargiller sınıfından. İkisi de hoş kokulu. İkisinin de türlü ilaçların yapımında yararlanılır. İkisinin de çiçeği güzeldir. Ayva çiçeği, hatta özellikle nar çiçeği el sanatlarımızda bir tür süsleme motifi olarak kullanılır.

Ayva ile Narın özellikleri deyimlerimizde de yer alır: Ayvayı Yemek, Ayva Göbekli, Ayva Sarısı, Ayva Tüyü, Nar Gibi, Nar Tanesi vb.

Yine bu iki yemiş üzerine bilmecelerimiz de çoktur. Birer örnek de bilmecelerimizden verelim :

**Sarı tavuk dalda yatar
Dal kırılır, yerde yatar (AYVA)
Çarşıdan aldım bir tane
Eve geldim bin tane (NAR)**

Son olarak da İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (Yeni Adları İle Köylerimiz - 1963) Bültenlerinden taradığımız Ayvalı - Narlı Köy Yer Adlarını sıralıyarak yazımıza son verelim. (Sırası ile köyün adı, ili, ilçesi, bucağı):

**Ayva (Bursa, Mustafa K. Paşa, Söğütalan)
Ayva (Çankırı, Yapraklı, Babşa)
Ayva (Çorum, Osmaniye, Merkez)
Ayvacık (Ankara, Kızılcahamam, Merkez)
Ayvacık (Balıkesir, Merkez, Konakpınar)
Ayvacık (Balıkesir, Gönen, Tütüncü)
Ayvacık (Denizli, Çameli, Merkez)
Ayvacık (Eskişehir, Merkez, Merkez)
Ayvacık (İzmir, Menemen, Demiralan)
Ayvacık (Kütahya, Gediz, Şaphane)
Ayvacık (Manisa, Turgutlu, Merkez)
Ayvacık (Samsun, Çarşamba, Ayvacık)
Ayvacık (Tekirdağ, Saray, Merkez)
Ayvadere (Trabzon, Araklı, Merkez)
Ayvaalanı (Manisa, Demirci, Merkez)
Ayvaköy (Kastamonu, İnebolu, Merkez)
Ayvaköy (Tokat, Niksar, Merkez)
Ayvalar (Kastamonu, Merkez, Kuzyaka)
Ayvalı (Adana, Kozan, Sırkıntı)
Ayvalı (Afyon, Sincanlı, Merkez)
Ayvalı (Çorum, Mecitözü, Merkez)
Ayvalı (Eskişehir, Seyitgazi, Merkez)
Ayvalı (Eskişehir, Sivrihisar, Günyüzü)
Ayvalı (Isparta, Sütçüler, Merkez)
Ayvalı (Isparta, Yalvaç, Merkez)
Ayvalı (Kastamonu, Taşköprü, Merkez)
Ayvalı (Kırklareli, Lüleburgaz, Merkez)**

**Ayvalı (Kırşehir, Çiçekdağ, Kösefakılı)
Ayvalı (Kütahya, Merkez, Merkez)
Ayvalı (Kütahya, Tavşanlı, Merkez)
Ayvalı (Malatya, Darende, Merkez)
Ayvalı (Nevşehir, Ürgüp, Merkez)
Ayvalı (Samsun, Vezirköprü, Merkez)
Ayvalı (Samsun, Ladik, Merkez)
Ayvalı (Tokat, Niksar, Merkez)
Ayvalı (Tokat, Zile, İğdır)
Ayvalı (Trabzon, Merkez, Merkez)
Ayvalıbağ (Siirt, Pervari, Merkez)
Ayvalıca (Konya, Bozkır, Sarıoğlu)
Ayvalıdere (Balıkesir, Gönen, Sarıköy)
Ayvalısokağı (Samsun, Ladik, Merkez)
Ayvalık (Adana, Yumurtalık, Merkez)
Ayvalık (Rize, İkizdere, Merkez)
Ayvalık (Yozgat, Sorgun, Merkez)
Ayvat (Adana, Mağara, Merkez)
Ayvat (Kastamonu, İnebolu, Merkez)
Ayvatlar (İzmir, Bergama, Kozak)
Ayvatlar (Kastamonu, Devrekani, Seydiler)
Ayvatlar (Manisa, Kula, Menya)
Ayvatlar (Zonguldak, Merkez, Baycuma)
Ayvatlı (Ankara, Sulakyurt, Merkez)
Narhisar (Muğla, Milas, Selimiye)
Narköy (Nevşehir, Merkez, Merkez)
Narköy (Niğde, Merkez, Çiftlik)
Narlı (Balıkesir, Ayvalık, Altınova)
Narlı (Bursa, Gemlik, Merkez)
Narlı (Çorum, Merkez, Laçın)
Narlı (Denizli, Kale, Merkez)
Narlı (Eskişehir, Mihaliççik, Merkez)
Narlı (K. Maraş, Pazarcık, Narlı)
Narlı (Muğla, Köyceğiz, Merkez)
Narlı (Uşak, Eşme, Merkez)
Narlı (Van, Çatak, Narlı)
Narlıca (Bursa, Orhangazi, Merkez)
Narlıca (Gaziantep, Merkez, Burç)
Narlıca (İzmir, Bergama, Merkez)
Narlıca (Hatay, Merkez, Merkez)
Narlıçerkezler (K. Maraş, Pazarcık, Narlı)
Narlıdere (Bursa, Merkez, Gürsu)
Narlıdere (Siirt, Erüh, Lodi)
Narlıhopur (Hatay, Kırıkhan, Merkez)
Narlık (Adana, Ceyhan, Merkez)
Narlık (Çorum, Alaca, Merkez)
Narlık (Giresun, Bulancak, Piraziz)
Narlıkışla (Adana, Fekke, Mansurlu)
Narlıkışla (Tokat, Zile, İğdır)
Narsuyu (Siirt, Pervari, Merkez)
Narzanlık (Bolu, Gövnlük, Merkez)**

çizimler :

ÇOLAKLI'DAN DERLENEN BULMACALAR

Derleyen : Ertuğrul TAYLAN

Akşam yatar, sabah kalkar (Yatak).
Alaca mezar, dünyayı gezer (Göz).
Allah yapar yapısını, kullar açar kapısını
avun - karpuz).
Anası toprak, babası rahmet, yek direkli bir
fir (Mantar).
Altı mermer, üstü mermer, içinde bir gelin
nar (Dil).
Aralığa yağ döktüm, süpürdüm çıkmaz sü-
rdüm çıkmaz (Güneş).
Ben giderim o da gider, arımdan tintin
er (Gölge).
Bir dam oğlum var, başı değnekli (Keçi).
Bir dam oğlum var, hep al fesli (Haşhaş).
Bir oğlum var, al ibikli (horoz).
Bir oğlum var kadifeden donu var (Patlıcan).
Bir oğlum var, t... nı küle batırır (İbrik).
Biri «vay belim» der, biri «vay kolum» der,
tündeki de «ben beyim» dermiş (Kiriş, koş-
a ve yungu taşı).
Biz biz idik biz idik,
Biz bir alay kız idik,
Kıran geldi kırıldık,
Bir astara sarıldık
Desdur verdi dirildik (Bağ).
Bizim evde kadı oturur, biri kalkar biri otu-
r (Terazi).
Dam ardında dedem sarık sarınır (Lahana).
Dam ardında şapur şupur (Oluk).
Dam üstüne deri serdim, bacaklarını geri
rdim (Bulut).
Dam üstüne tuz saçtım (Yıldız).
Dışarıda çarşaf durur, insana yumruk vu-
r (Kar).
Dizime kadar kuyucuk (Çizme).
Edillen tarlada bir ot çıkmış, hangisini yola-
ğımı bilemedim (Hali).
Evde yügürür, kırdı doğurur (Tüfek).
Gece yanar, gündüz söner (Lamba).
Harım altına tavuk yumurtlar (Kabak).

Her evde var, bir evde (camide) yok (Ocak).
Her evlerde eğri kız (Yay).
Kara tavuk gargıp durur, düşerim diye kor-
kup durur (Kurum).
Karanlık evde kadı oturur (Peynir tuluğu).
Karşıdan baktım emir, yanına vardım kilit-
li demir (Mezar).
Kütük üstünde köpek ürer (Balta).
Melemez melemez, ocak başına gelemez
(Yağ).
Pazardan aldım bir tane, evde baktım bin ta-
ne (Nar).
Sarı öküz «yat yatalım» diyor, kara öküz
«kalk kalkalım» diyor (Ateş, duman).
Sıra sıra söğütler birbirini öğütler (Diş).
Tet dedim, met dedim, git de ora yat dedim
(Süpürge).
Ufacık kuşlar, dereleri taşlar (Arı).
Yedi değirmen deresi, ucunda mizmiresi
(Pelit).
Yer altında kara çömlek (Turp).
Yer altından kervan geçer (Karıncı).
Yer altında yağlı kayış (Yılan).
Küçük haranının aşı tatlıdır (Ceviz).

Bulmacalar, Çolaklı'da 1969 Mart ayında
Fatma Taylan (55), Eşe Gürcan (65) Fadime Çe-
tin (38), Naciye Alp (32) den yazılmıştır.

27. YAYIN YILIMIZ

VE 16. CİLDİMİZ HAKKINDA

Dergimiz, gelecek ay çıkacak olan
324. sayısı ile 27 yaşını doldurarak 28 ya-
şına basacaktır. Bu arada 16. cildimiz de
tamamlanmış olacaktır.

Bu vesileyle bütün yazarlarımıza, abo-
ne ve okuyucularımıza teşekkürlerimizi ile-
tiriz. Çok zor şartlar altında yayın hayatı-
mıza devam ederken, dergimizin abone fi-
yatını da yükseltmemeye çalışmaktayız.

Dergimizin ilk 12 cildinin fiyatı 100, 13
ilâ 16. ciltlerimizin ise 75 liradır. Eksilen
eski sayılarımızın ikinci baskı giderlerinin
çok yüksek olması ilk ciltlerimizin 100 li-
radan satılması zorunluluğunu doğurmuştur.

Eski ve yeni (mevcut) bütün sayıları-
mızın tanesi ile 3 liradır.

T.F.A.

Halk Musikisi :

NEFES EZGİLERİNDE

ÇEKİRDEK, BAŞKANTI VE ORTALAMA EZGİ

Yazan : Doç. Dr. Gültekin ORANSAY

Yazılı metinler üzerinde, sözgelimi «nutk»
(nutuk) denen nefes sözleri üzerinde araştırma
yapanlar, aynı metnin çeşitli iktleri (nüshaları)
arasında ayrılıklar bulunabileceğini bilir ve bu
türli ayrılıkları «ayrın» (nüsha farkı, varyant)
olarak adlandırır. Örneğin Cahit Öztelli'nin
Pir Sultan Abdal-Bütün Şiirleri'nde (İstanbul
1971) 168. - 169. yüzlerde 91 sırasayısıyla veril-
miş ve

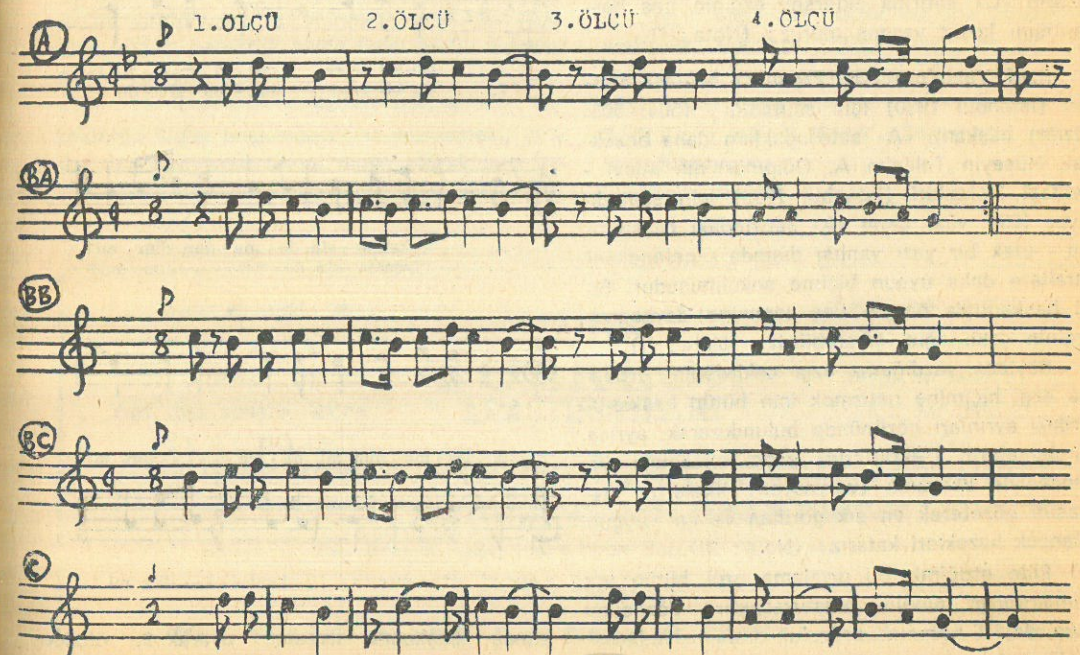
«Yine ılgıt ılgıt yeller esince
Bulutlar kaynaşır yel nice olur
Şah İmam'a beli etmeyen gaziler
Sürerler dergâhtan hal nice olur»
diye başlayıp

«Pir Sultan'ım ihlâs çağır pirine
Yerler gökler inler âh-u zârına
Mümin olan çıkar Hak dîvanına
Sürerler dergâhtan hal nice olur»

biçiminde biten deyiş ile 339. - 340. yüzlerde 270

(Nota : I)

UŞŞAK NEFES'İN BAŞKANTILARI

sırasayısıyla verilmiş ve

«Yine ılgın ılgın yeller esince
Bulutlar kaynaşır, bülbül nic'oldu
Şah İmam'a beli deyen gaziler
Sürülen tarikat, erkân nic'oldu»

diye başlayıp

«Pir Sultan'ım ihlâs çağır pirine
Yerler gökler inler âh-u zârına
Müminler çıkınca Hak dîvanına
Münkir olanların hali nic'oldu»

sözleriyle biten deyişin iki ayrı koşuk değil, bir
tek koşuğun iki değişik başkantis (versiyonu)
olduğunu, okuduğunu anlıyabilen herkes kolayca
saptıyabilir.

İşte halk musikimizin ezgileri (lahinleri, me-
lodileri), bu arada nefes ezgileri için de durum
böyledir. Sözgelimi gene Pir Sultan Abdal-Bütün
Şiirleri kitabının 369. yüzünde «Bundan önceki
güftenin iki ayrı bestesi» başlığıyla verilmiş no-

tafar, 367. yüzdeki notayla birlikte bir tek ezginin üç ayrı başkantisidir. Bu gerçeği yalnız kulakla değil, gözle de saptamak elimizdedir. Yapacağımız iş, üç notayı koştut (paralel) akacak biçimde alta yazmak, bu arada karşılaştırmayı daha da kolaylaştırmak için aynı durakta olmalarını sağlamaktır: İstanbul Konservatuarı Neşriyatı Türk Musikisi Klasiklerinden Bektaşî Nefesleri I (kısa İstKDin IV) başlıklı defterin (İstanbul 1933)

(Nota : II)

UŞŞAK NEFESİN ÇEKİRDEĞİ

154. yüzünde «Saba makamında nefes» başlığıyla verilmiş notanın ilk dört ölçüsünü hiç değiştirmeden «A» satırına, aynı sayfadan «Aynı güftenin başka bir bestesi: Eviç huzi makamında nefes» başlıklı notanın ilk dört ölçüsünü tam beşli aşağı aktarıp «BA», sonraki dört ölçüsünü tam dörtlü aşağı aktarıp «BB» ve 9-12. ölçülerini hiç değiştirmeden «BC» satırına aldıktan sonra Öztelli'nin Pir Sultan Abdal'ında V.L. Sâlcı'dan alarak yayınladığı (369. yüz) «Segâh (Dügâhta) nefes» başlıklı notayı büyük ikili aşağıya aktarıp «C» satırına eklersek ezginin beş başkantisini koştut yazmış oluruz: (Nota : I).

Rauf Yekta'nın S.N. Ergun'un Bektaşî Şairleri (İstanbul 1930) için saptadığı (504.-505. yüzler) başkanti «A» satırındaki daha bezekli, Hüseyin Tolan'ın A. Gölpinarlı'nın Alevî - Bektaşî Nefesleri (İstanbul 1963) için saptadığıysa (291. yüz) gene «A» satırındaki başkanti - ufak bir yazı yanlış dışında - geleneksel kurallara daha uygun biçime sokulmuştur. Bu iki başkantiyle önceki beş tanesine dayanarak ezginin çekirdeğini çıkarabiliriz: (Nota : II).

Böylece yazdığımız ezgi çekirdeğini ortalama ezgi biçimine getirmek için bütün başkantilardaki ayrıntıları gözönünde bulundurarak, ayrıca yinelenmelerin (tekrarların) sıkıcı olmaması düşüncesiyle başkama (varyasyon) ilkelerine uymasını gözeterek en sık görülen ve en uygun düşecek bezekleri katarız: (Nota : III).

Elde ettiğimiz bu ortalama ezgi bütün yorumlarımızın temelini oluşturacaktır. Sözgelimi elimizdeki 5 notanın «doğruluk oranı»nı yada nefesin makam ve usulünü saptayabiliriz ortalama

ezgiye dayanarak: En eski basımları olan Ergun'daki ve İstKDin IV'teki notalar ile otuz yıl sonra Gölpinarlı'da basılan nota aynı kaynağın üç değişik yansımasıdır. İlk ikisini Rauf Yekta yazmış, sonuncusu da İstKDin IV'tekinin üzerinde geleceği gözetken akılcı değiştirmeler (düzeltmeler) yapılarak ortaya konmuş. Bu değiştirmelerin en önemlisi ezginin 4'er ölçülük kesimlere ayrılması, bu kesimlerin birinden ötekine bir taşma olmamasına özen gösterilmesi. Nitekim R. Yekta'nın 4. ve 8. ölçülerde kabul ettiği bağlantılar kaldırılmış, R. Yekta'nın 13. ölçüsü 12. ölçünün son dörtlüğüne alınmıştır. Akılcı ilkelere dayanarak yapılmış bir başka değişiklik de sözlerin A B B' sıralanışını göstermesine bakılarak ezgi-deki bezeklerin aynı saralanışı verecek yolda yerleştirilmesi, özellikle 8. ve 12. ölçülerin la'da bırakılması, 10. ölçüye susma yerine sekizlik konmasıdır. Tolan'ın akılcı bir tutumla biçimlendirdiği bu başkanti'nin bizim bulduğumuz ortalama ezgiden ayrılığı 3. ölçüdeki bezeği tıpkı 1. ölçüdeki gibi do-re kabul etmesi, bi-

(Nota : IIII)

UŞŞAK : SOFYAN NEFES (ortalama ezgi)

1. Gü-zel â-şık cev - ri - mi - zi ..
2. Bu bir ri-zâ lok - ma - sı - dir

.. çekemez - sin de - me - dim dim mi?
.. yiyemez - sin de - me - - - - dim mi?

3. De - me - dim mi, de - me - - - - - dim mi ?

.. yiye - mezsın deme - - - - - dim mi ?

zimsé başkama ilkesine uyarak 3. ölçüde re - re seslerini yeğlememiz, ayrıca usulü

ARAŞTIRMALARI

düyek, makamı saba olarak saptamasıdır. (Üçüncü ölçüsündeki ti - dobemol notaları do - rebemol yerine yazılmış apaçık bir yanlış olduğuna göre 8. ölçünün sonundaki la'nın da so yerine bir yazı yanlış olabileceği düşünülebilir.)

İstKDin IV'te evchuzî makamında gösterilen nota bütün öteki başkanti'lara en aykırı düşenidir. Ezginin önce so'dan, sonra geçki yapılarak fa'dan ve en son olarak do'dan başlayacak yolda inceden kalına inerek yinelenmesi ve sonunda zaten öteki başkanti'larda gereksiz olan 13. ölçüye bir de 14. ölçü katılmış olması evchuzî makamında gösterilmiş başkanti'nin ya Anadolu'nun uzunhavaları geleneğinin etkisiyle, yada ezginin sonundan başına dönerken dörtlü aralığını yakalayamıyarak önce bir küçük üçlü, sonra da ses-düşle yetinmenin sonucu olarak ortaya çıktığını düşündürmektedir. Rauf Yekta gibi hayli geniş bilgisi olan bir araştırmacının bu çok aykırı başkanti'yi hiçbir açıklama koymadan üstelik «Aynı güftenin başka bir bestesi» başlığıyla yayınlaması hayret çekicidir.

V.L. Sâlcı'nın «segâh (dügâhta) nefes» gibi anlamsız bir başlıkla verdiği başkanti ezginin çekirdeğini bile bozacak kerte yanlış olduktan başka derleyicisinin de geleneksel sanatlarımızın kültürünü içine sindirememiş olduğunu gösterir: Ezginin ilk yinelenişlerinde geçici kalış tam dörtlü aşağıda, son yinelenişte küçük üçlü aşağıda olması gerektiği halde Sâlcı bütün kalışları dörtlü aşağıda yazmakta, böylece ezginin çekirdeğini ve dolayısıyla makamını bozmaktadır. Bezelerde hiçbir başkamaya yer vermemesi, sıradan bir türkümüşçesine durak olarak la'yı zo-

runlu görüp do-diyezi kullanmaya katlanması, ezginin tartımını (vezin) seçemeyip 2/4'lük küçük ölçülere parçalaması, hele olsa olsa müstear makamına benzetilebilecek mi-re-dodiyez-re ve re-dodiyez-ti gidişlerini «segâh (dügâhta)» diye tanımlaması güvenilirliğini büyük ölçüde azaltmaktadır.

Ortalama ezgisini saptayıp beş başkantisini böylece değerlendirdiğimiz nefesin makamına ve usuluna gelince: R. Yekta'nın notaya aldığı iki başkanti ile bunlara dayanan Tolan'ın düzeltmesi hep re (neva) yerine rebemol (saba) perdesini kullandıklarından saba makamına uygun düşmektedirler. Oysa R. Yekta'nın evchuzî olarak yayınladığı çok bozuk başkanti yukardaki notada yaptığımız gibi (bk. BA, BB, BC) doğru yerlerine aktarıldığında saba yerine neva perdesini kullandıkları görülür. Sâlcı'nın başkantisinde de durum böyledir. Şu halde elimizdeki nefes iki kaynaktan uşşak, tek bir kaynağı yansıtan üç başkanti ise saba makamında olduğuna göre değişik belgeler ortaya çıkıncayadek uşşak makamını yeğlememiz doğru olur.

Öte yandan nefesin usulü saba ve evchuzî makamındaki başkanti'larda düyek olarak belirtilmiş olduğu halde olsa - olsa çift sayılı ölçülerde düyek özelliğine yaklaşmakta, asıl önemli olan tek sayılı ölçülerde düyek usulüne yabancı kalmaktadır. Sâlcı'nın 2/4'lük yazışı ise akla nimsöfyan usulünü getirmektedir. Bu durumda ezgi çekirdeğine bağlı kalarak 4/4'lük ölçüler kabul edip usulü sofyan olarak adlandırmak daha uygun düşecektir.

Yıllık aboneli : 36

altı aylık aboneli : 18
liradır.

Yurt dışı senelik abone :

\$ 5, £ 2, DM 12

TÜRK HALK BİLGİSİ (FOLKLOR) DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANIDIR.

Sahibi ve Genel Yayın Müdürü : İHSAN HİNÇER

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Yönetmen :

BORA HİNÇER

Mektup ve havalâ için adres : Posta Kutusu : 46, Akraşy — İstanbul, Tel. : 22 49 74

TÜRK
FOLKLOR
ARAŞTIRMALARI

Basilmayan yazılar
istenince geri gönderilir

Dizgi ve baskı :
YÖRÜK MATBAASI
İstanbul

İZMİR'DE HİDİRELLEZ EĞLENCE VE İNANIŞLARI

Yazan : Gündüz ARTAN

Hidirellez eğlenceleri 5/6 Mayıs gecesi yapılan «çali çirpi gecesi» ile başlar. Akşam üzeri yavulardan getirilen veya bahçelerden, arsalarından toplanan odunlar, çalılar, tahta parçaları sokaklarda, meydanlarda yığılır. Hava iyice kararınca ateş yakılır. Saz, dümbelek, akordeon gibi müzik letleriyle eğlenceler yapılır. şarkılar söylenir, yunlar oynanır. Ateşten üç defa atlanır ve her efasında üç defa «günâhım gâvurların boynuna» ya «bütün ağırlarım koca popiye» denir. Çocuklar birbirinin bacaklarını ısırganla dalarlar. leğnek uçlarına mum bağlanıp yakılır ve yakındaki ateş yakılan sokak veya meydanlar gezilir. Ateş söndükten sonra bütün yıl nazar değmeme-i için herkes alnına kül karası sürer. Ev sahibi olmak isteyenler o gece gül fidanının dibine para kesesi, cüzdan bırakırlar veya gümüş para gösterirler. Çocuğu olmayanlar beşik yaparlar. Hasalar bileklerine sarı iplik, gül fidanına kırmızı iplik bağlar, bunu ertesi sabah değiştirirler. O gece evlerde pilâv pişirilir ve hiç kullanılmamış tahta kaşıklar tabağın etrafına ters olarak konur. Gece Hızır Dede gelir, pilâvı yer, kaşığı ters evirip gider ve o günden sonra o evde yoksulluk, kıtlık olmaz. Genç kızlar akşam yemeğinde kızlarına aldıkları ilk lokmanın yarısını yutar, yarısını da kırmızı bir beze sararak yastığının altına koyarlar. Rüyalarında evlenecekleri erkeği görürler.

O gece mahalledeki genç kızlar toplanırlar, Martıvalı hazırlamaya başlarlar. Bir küpü su ile doldururlar; her kız düğme, boncuk, yüzük, saç ikası, süslü iğne, bilezik, küpe gibi bir eşyasını küpün içine atar ve bu sırada niyet tutar. Küpün ağzı bir duvakla örtülür ve sıkıca bağlanır, çeklerle süslenip gül fidanının altına bırakılır. Sabahleyin güneş doğmadan genç kızlar ve komşular toplanırlar. Evlerinden getirdikleri birer tas toğdayı ağaçlı bir evde kaynatırlar. Buğday pıncıye kadar salıncak kurup sallanırlar. Buğday önce bir tepsiye koyup bir arada yedikten sonra çömlek güllün altından alınıp getirilir. Genç kızlardan biri gelin gibi süslenir, gözleri bağlanır küpün yanına oturtulur. Bu kız elini köpe daldırır ve :

Martıvalın fal olsun
İçi dolu mal olsun

Martıvala gelenlerin
Muratları tez olsun

dedikten sonra küpün içinden bir şey çeker. O sırada okunmakta olan mani küpten eşyası çıkan genç kızın niyetidir. Bu sırada söylenen manilerden birkaçı şunlardır :

Zeytin yaprağı dökmez

Muhabbet candan gitmez

Gözlerim seni görmüş

Başkasına kâr etmez

İğnem düştü çayıra

Şavka vurdu bayıra

Yârim küçük ben küçük

Mevlâm bizi kayıra

Yemenim allı morlu

Elimden aldı zorlu

Ben yarımı bilirim

Az buçuk orta boylu

Karşıda kara yemiş

Dalları yere değmiş

Koydu beni sevdaya

Geziyor geniş geniş

İstanbul çarşısına

Gün doğar karşısına

İnsan gönül verir mi

Kapı bir komşusuna

Yemenim turalıdır

Kenarı oyalıdır

Haber verin dostlara

Sevdiğim buralıdır

Yemenimin yeşili

Sil gözünün yaşını

Bana müjdelers olsun

Şimdi buldum eşimi

Karşı karşı evimiz

Yeni düştü seviniz

Bu sevgi bizde iken

Verem olur birimiz

Deliktir taş kenarı

Üstünde yedim narı

İki gözüm kör olsa

Aldırmam elden yârı

Acı kavun dileyim

Aç koynunu gireyim

Uyu uyan sar beni

Yâr olduğun bileyim

MANİLERDE NİTELEMELER VE EYLEMLER

Yazan : Dr. Seyfi KARABAŞ

Manilerin ilk yarılarının çoğunlukla anlamsız dizelerden oluştuğuna ait yaygın, yaygın olduğu kadar da yanlış bir görüş sözlü yazın (edebiyat) alanında batıda da ortaya çıkmıştır; 1920'lerde Milman Parry'nin Homeros'un soyları üstüne çalışmalarından doğan «kalıpsal türkü yakma kuramı», «eşâğı yukarı 1960'lara dek bir «yeni - Eflâ-tunculuk» havası estirmiştir sözlü yazın çalışmalarında. Eflâ-tun'a göre esin tanrıçasına kişiliğini kaptırıp ağzına konan sözleri delilikle eş bir coşku içinde seslendirmekten başka bir şey yapamayan ozan bu kez, kalıpları («benzer durumlarda benzer şeyleri dile getirmek için kullanılan sözcük kümeleri»ni) kullandığından içinde bulunduğu geleneğin ağzına doldurdıklarını söylemekten başka bir şey yapamamaktadır. Yinelemenin kısıtlayıcı etkisine aşırı bir önem verip (aslında dil olgularının tümünde yineleme vardır) sözlü yazında yaratıcılığın neredeyse olanaksız olduğu sonucuna varan bu görüş üç önemli sorunda çıkmaza giriyordu.

Birincisi, «sözlü gelenek» ya da «gelenek» sorunu. Bu kişi üstü (tek tek ozanların yapabil-

Sabah güneş doğmadan deniz kenarına veya akarsu kenarına gidilir. Dilekler bir kağıda yazılır, denize veya akarsuya atılır. Deniz kenarına gidenler motorlar veya sandallarla açılıp Hızır Dedenin eline daha çabuk ulaşması için dilek kağıtlarını sahilten uzaklarda denize atarlar.

Akarsu kenarına, mesire yerlerine, bahçelere gidenler salıncak kurar sallanırlar. Salıncakta ne kadar çok sallanırsa günâhlar o kadar tez dağılır. Salıncakta sallanırken kucaklarına yeşil ot ve taş koyarlar, «yeşil koydum yeşerdim, taş gibi sertleştirdim» derler. Bu sırada türküler söylenir.

Bindim kiraz dalına
Baktım yârin yoluna
Yârin yolu taşlıca
Yengem kara kaşlıca

Bindim kiraz dalına
Yoldum yapraklarını
Güzel güzel kızların
Öptüm yanaklarını

Çimenlerde üç defa takla atılır. Bu sırada «top gibi sağlam olayım» denir. Yumurta yenir,

diklerini içeren, onların yaratıcı güçlerini aşan) varlık gelişmesini ne zaman bitirmiştir de ozanlar artık geleneksel kalıpların dışında söz edemez olmuşlardır? Sorun bu biçimde ortaya konulunca varılacak sonuç bellidir: Bir sözlü yazın geleneğinin varlığı ozanın kişisel yaratıcılığının olamayacağı anlamına gelmez. Geleneğe ait daha sağlıklı bir görüş şu olsa gerek: Ezgi gücü ozanlarca evetlenip onların belleklerinde yaşayan deyişlerden oluşan sözlü yazın geleneğinin, ozanların kişiliklerinin üstünde bir varlığı yoktur.

İkincisi, değişik ozanların eserlerinde ya da aynı ozanın değişik yapıtlarında görüldüklerinden kalıp diye belirlenen sözcük kümelerinin anlamsızlığı konusu. Başka binbir yapıtta kullanılmış olsa bile, yeni bir yapıtta kullanıldığında bir kalıp yine de o yapıtın ozanının yaratıcı kişiliğinin süzgecinden geçip kullanılmış olduğundan anlamı üstünde durmakta yarar vardır. Nasıl, sözgelimi şimdiye dek milyarlarca kez kullanılmış olması gereken «Günaydın!» deyimini kullanırsam anlamsız bir söz etmiş olmazsam,

süt içilir, Allah gülmek nasip etsin diye saç, kulağa veya yakaya gül takılır. O yıl bir felâket gelmesin diye anneler çocuklarını ısırgan otuyla dalarlar, ısırgan otları kapıların üstüne asılır, takılır. Dereden kırk tane taş toplanır. Bu taşlar okunur, bir yere gömülür veya saklanır. Karınca yuvalarından toprak alınır, küçük bir beze sarılır evde saklanır. O gün evde oturulmaz, çamaşır yıkanmaz, banyo yapılmaz. Sabuna el sürülürse sümüklü böcek, ev süpürülürse kara böcek çok olur.

Sabahleyin hasır yakılır, hasırdan çok duman çıkar. Hastalar bu dumandan atlatılır, dumanı içine çektilir. O sabah elini çimenlere sürüp yüzünü sıvazlayan kimsenin yüzündeki çiller ve lekeler geçer. Gölgede pişen mercimek suyu ile yüzünü yıkayanların da çilleri geçer. Kısmeti çıkmayan kızların gül fidanı dibinde başında kilit açılır. Uzaktakilerin çabuk gelmeleri için minareden çember uçurtulur. O sabah iki soğan dikilir, ikisi aynı boyda kesilir. Birine «sefâ» öbürüne «cefâ» adı verilir. Eğer sefâ önce büyürse o yıl sefâ sürülür, zengin olunur; cefâ önce büyürse o yıl cefâ, eziyet çekilir.

SIVASLI AŞIK TÂLIBİ COŞKUN

Yazan : Prof. Dr. Ahmet Edip UYSAL

Ozan Tâlibî Coşkun (1898 - 1976)

olan hayatını ve kıt kanaat geçimini dinleyicilerinin takdirlerini ifade için sunduğu bir kaç kurşun ile sağlamıştır. Dinleyicilerinin büyük bir çoğunluğunu Üniversite, Lise, Ortaokul ve ilkokul öğrencileri ile Askeri Birlikler teşkil etmekteydi.

Kendisini yarı mizahî, yarı ciddi «İkinci Evliya Çelebi» diye tanıtan Tâlibî, gerçekten büyük bir gezgin idi. O, durup dinlenmeden yurdun en uzak köşelerine kadar giderek ozanlık mesleğini yürütüyordu. Kuvvetli bir hafızası, hoş bir anlatış ve deyiş tarzı vardı. Tâlibî çok geniş bir şekilde bütün memleket sathında tanınmış bir kimse idi. Bir çok kimseler onu yıllarca evvel bir kasaba okulunda, bir lisede, bir köy meyda-

(*) Değerli bilim adamımız merhum Prof. M. Fuad Köprülü daha 1930'larda Tâlibî'nin istidadını keşfetmiş ve Türk Saz Şairleri (1940) kitabının XX. Yüzyıl Halk Şairleri'ne ayrılan kısmında (s. 712, 732 - 737) ona dikkati çekmektedir.

ARAŞTIRMALARI

nında veya bir askerî birlikte şiirlerini okurken ve hayat hikâyesini şiirle anlatırken görmüş olduklarını söylemişlerdir.

Tâlibî'nin ozan olmasını etkileyen hazin bir hayat hikâyesi vardır. Sivas'ın Şarkışla (Geme-rek) kazasının Tonus (Altun Yayla) nahiyesinde, kendi ifadesine göre 1314, (1898) yılında, nüfus kaydına göre ise 1320 de (yani 1904 de) doğmuştur. Aslında hali vakti yerinde olan bir ailenin çocuğu olmakla beraber, Tâlibî I. Dünya Savaşında yetim kalmış ve bir aralık çobanlık yapmıştır. İşte bu sırada uzaktan akrabası olan, Taşlı Höyük Köyünden Emine'ye (Keklik Emine) âşık olmuş, fakat malı mülkü olmadığından, onu almaya bir türlü muvaffak olamamıştır. Halbuki Eminenin de ona gönlü varmış, fakat kader birleşmelerini engellemiş. Keklik Emine-Tâlibî aşk macerası dillere destan olmuş, hakkında başka yazarlarca kitaplar bile yazılmıştır. Olay mahkemelere dahi aksetmiştir. Tâlibî'nin hakimler huzurunda duruşma sırasında söylediği şiirler, külliyatı arasında önemli bir yer tutar. Rakiplerinin varlıklı kimseler olması yüzünden Tâlibî bir türlü muradına nail olamamış, fakat bu mücadelesinin sonucu ozan olmuştur. Bir aralık bedbinliğe saplanarak zehir içmek suretiyle intihara kalkışmış, fakat zehir içmeden, önünde oturduğu açık pencereden esen serin rüzgârın tesiri ile uykuya dalmış (merhum bir yayla adamı olduğu için temiz havayı ve serin rüzgârı çok sevdiğini her fırsatta tekrarları) ve rüyasında Evliya Çelebi'yi görmüş. Evliya Çelebi kendisine nasihat etmiş ve «Sen de benim gibi yap, seyahat et!» demiş. Bu rüya onun hayatında bir dönüm noktası olmuş. Tâlibî o günden bu yana devamlı yurdu gezmiş, kendini geniş çapta tanıtmaya fırsatını bulduğu gibi, şiirlerine pek çeşitli konular ve ilham kaynakları da bulabilmiştir.

Onun şiirlerini aşkı, hicvî, tabiat, felsefî ve seyahat şiirleri olarak bazı ana bölümlere ayırabiliriz. 45 yılı bulan ozanlık hayatında bir çok eserlerini bastırmış olması onu bir bakıma kalem şairleri arasına da sokmakta ise de, biz onu ruh itibarıyla bir halk ozanı saymakla hata etmiş sayılmayız sanırız. Basılı eserlerinden önemlileri şunlardır : Bir Seher Yeli Gibi, Felek Yarası, Zelzele - Şeylaş Destanı, Trabzonda Coşan Görül, Kıbrıs Destanı.

Gençlik çağının büyük aşkı Keklik Emine üzerine yazdığı şiirleri lirik olması bakımından onun en başarılı şiirleri arasındadır. Bunlardan bir kaç örneği buraya almak isterim :

GÜLLER GONCA İKEN

Yüce dağ başında pınar gözüsün
Sürüden seçilmiş emlik guzusun
Güzellerin başı yayla gızısın
Belki seni bana yazar Yaradan.
Seni gördüm evvel bahar yaz iken
O güzellik sende cılve naz iken
Güller gonca iken teller saz iken
Belki seni bana yazar Yaradan.

Elâ göz üstüne eğmedir gaşı
Aklımı alıyor gerdan gırışı
Yaylanın çiçeği bülbülün eşi
Belki seni bana yazar Yaradan.

Nasip olsa yine gitsem yaylaya
Doya doya baksam suna boyluya
Senin için yalvarırım Mevlâya
Belki seni bana yazar Yaradan.

Yarım gider gızlar ile düğüne
Gerdanının şavkı düşer önüne
Bilmiyorum bu güzelin sonu ne
Belki seni bana yazar Yaradan.

Tâlibî derdine derman bulmuyor
Aşıklar dünyada murad almıyor
Bu zamanda dilek kabul olmuyor
Belki seni bana yazar Yaradan.

ÜÇ GÜNDÜR

Hasretlik var bu sevdanın ucunda
Ben yarımı göremedim üç gündür
Bu uzakta değil köyün içinde
Evlerine varamadım üç gündür.

Yana yana ölü sevdaya düşen
Muradını alır yara kavuşan
Yarı gördüm zülûfleri perişan
Ben saçımı daramadım üç gündür.

Ekine gidiyor elinde orak
Yarımı görünce aldı bir merak
Ekinler kurumuş tarlalar irak
Bir halını soramadım üç gündür.

Yârım pek çalışkan irençber gızı
Benzini soldurmuş tarlanın tozu
Arayı açıyor ellerin sözü
Bir haberi veremedim üç gündür.

Rakipleri ile mücadelesinde mahkemelere düşen Tâlibî'nin Keklik Emine'yi duruşma sırasında nasıl gördüğünü anlatan aşağıdaki şiiri, yalnız bizim edebiyatımızda değil, dünya lirik edebiyatının en güzel ve başarılı örneklerinden biridir :

EMİNE MAHKEMEDE

Bu gece yatarken gaflet halinde
Bu gün Emine'nin düşünüyordum
Çayıra oturmuş mendil elinde
Ağlamış gözünün yaşını gördüm.

DİPNOTLAR :

- 1 - Acıpayam, Orhan : Türkiye'de Doğumla İlgili Âdet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü.
- 2 - Yağmurdereli, Nesip : Manillerimiz, sayı 1370.
- 3 - Şehidoğlu, Süreyya, Erzurum ve Çevresi Manilleri, sayı No. 985. (İst. 1965).
- 4 - Aynı kitap, sayı 1018.
- 5 - Sakaoğlu, Saim «Bayburt Manilleri» Türk Folklor Araştırmaları, s. 263 (1971), sf. 6011.
- 6 - (Bayrı), Mehmet Halit : Maniller, sayı 493, (İst. 1932).

Sabah oldu hep yürüdü Kaza'ya
Bizi celbettiler Ağır Ceza'ya
Hepimiz bir olduk durduk hizaya
Sağdan Emine'nin başını gördüm.

Çu birden içeriye girdiler
Uzuru hâkime karşı durdular
Elusu ifadeyi verdiler
Tattı boynunu başını gördüm.
Emine bilmez engini yüceyi
Beraber getirmiş Zırlı gıcayı (1)
Mübaşır yüzünden aldı peçeyi
Al dudağı inci dişini gördüm.

Ek gibi elden ele üzölmüş
Ercan gibi goldan gola düzülmüş
Ad elde imiş düğmeleri çizilmiş
E kadar da beyaz döşünü gördüm.

Talibi der ifademiz kurtuldu
Bugün yarı gördüm yürek yırtıldı
Üçü bir çıktılar kapı örtüldü
Sonraki bakmada peşini gördüm.

Aşkta uğradığı başarısızlık ve birbirini takip
den hayal kırıklıkları Talibi'nin hayat görüşüne,
aha hayatının baharında, acımtırak ve alaycı bir
aşını vermiştir. Onun hicivleri bazan hayata, ba-
an topluma, bazan kadınlara, bazan kendine ge-
eken ilgiyi göstermeyen okul müdürlerine ve
evlet adamlarına, bazan da kendine yönelik-
r:

KADINLAR İÇİN

Erkeklerin yüze gülen düşmanı
Önümüne guyu gazan kadınlar
Elli olmaz her birinin planı
Arkamızdan dudak büken kadınlar.

Gadınların çoktur bize çalımı
Hemi güzeli var hemi zalımı
Bu yüzdendir erkeklerin ölümü
Yürekerimizi ezen kadınlar.

İzel git olur kadınların akılı
İlemi cömerdi var hemi pahlı
İler saçında beşyüz plan dakılı
İşalplerinde hile düzen kadınlar.

Kör şeytandır kadınların hocası
Doğru yola gitmez genci gıcayı
Dost görünür düşman olur nice
Ters yel gibi çevre esen kadınlar.

Güzeller peşine çokca düşerdim
Garadeniz gibi gaynar coşardım

Bunların aşkına üzölmeseydim

Bu dünyada beşyüz sene yaşardım.

Yerimizin sınırlı olması Talibi'nin edebî kl-

şiliğini belirtecek daha başka şiirlerini buraya al-
mamızı engelliyor.

Talibi gerçek anlamda bir halk filozofu ve
zengin bir folklor hazinesi idi. Bütün ilhamını
hayatının akışından ve memleket konularından
almıştır. Hayatı güçlüklerle ve acılarla dolu idi
ve kendi ifadesine göre «dünyanın en talihsiz
adamı» idi. 120 kilo ağırlığında pehlivan yapılı bir
babayiğit idi. Söylediğine göre gençliğinde 95
kiloda güreşirmiş de.

Bu Koca Çınar nihayet 12 Mart 1976 günü
devrildi. Ankara'da Şükriye Mahallesinde Ceza
Evi karşısında 58 No.daki evi yakınında bir kah-
vede aniden rahatsızlanarak yere yıkıldı. Yaka-
sında devamlı taşıdığı madalyalarından (bunları
kendini seven ve takdir eden dostları yaptırıp
kendisine hediye etmişti) yalnız bir tanesi var-
dı. Diğerlerini ozan rehin bırakmıştı. Bir çok
halk ozanının gibi Talibi'nin de hayatı hazindir.
Böyle olmasaydı zaten o bir ozan olmazdı. O
bir ozan olarak yaşadı ve bir ozan olarak öldü.
Muazzam bir hafızası vardı. Sözlü edebiyat gele-
neğimizin iyi bir temsilcisiydi. Heybetli şahsiye-
ti daima dikkati çekerd. Her şeye rağmen ha-
yata ve Feleğe hiç güveni yoktu. Yıllarca evvel
şu mısraları yazdığı zaman adeta sonunu gör-
müş gibi idi:

Güller açsam bağlar gibi
Gazel döksem çağlar gibi
Altın olsam dağlar gibi
Gıymatımı bilen olmaz

Hazna dolu akşam olsa
Türlü gumaş bohçam olsa
Yalan dünya bahçam olsa
Benden bir gül alan olmaz

Guş olup gezsem havayı
Arayıp bulsam yuvayı
Dünyada guru davayı
Benim gibi çalan olmaz

Talibi der ki n'olurum
Mekânı nerde bulurum
Korkarım garip ölüürüm
Cenazemi gılan olmaz.

Gerçekten de, tahmin ettiği gibi, Talibi'nin
cenazesini üç beş hemşirisinden başka kılan ol-
mamıştır. Fakat o kendisini tanıyanların hatıra-
sında unutulmıyacak kişiliği ve güzel şiirleri ile
uzun yıllar yaşayacaktır.

(1) Emine'yi bir aralık metres olarak kul-
lanan köy ağası Yusuf, Talibi ona «Zırlı Yusuf»
adını takmıştı.

Sazsairleri :

ÂŞIK VEYSEL'DEN ANILAR

Yazan : Muhsin KÖKTÜRK

Âşık Veysel hakkında
çok şeyler yazıldı çizildi
şimdiye dek. Zaman her
geçen gün O'nu daha da
devleştirecek de. Dile kolay. Koca
bir ömür bu! Üstelik tür-
lü sıkıntılar, türlü sorun-
larla dolu. Bu uzun ömür
köprüsü içinde nice acı
tatlı anılar sergilenmiştir
kuşkusuz. Bize, ancak ö-
lümsüzlük şerbetini içme
mutluluğuna erişen Vey-
sel'den arta kalan anılar-
la avunmak kalıyor yalnız-
ca.

Bu yazımda Veysel'in
duyulmamış birkaç anısına
yer vereceğim (1). Bu
anılar O'nun kişiliğini da-
ha da belirginleştirecek
sanırım.

SEZİŞİ GÜÇLÜ VEYSEL

«Veysel yaz aylarında
günlerinin çoğunu bahçe-
sinde geçirirdi. Bahçeye
evinden eşekle gelir gi-
derdi. Yanısıra başka bi-
rini almazdı. Bir gün çocuğun biri bakalım gö-
rüyor mu görmüyor mu diye eşeğinin önüne ya-
tar. Ürkütmek için tuzak kurar. Veysel, çocuğa
yaklaşınca :

— Türkân, oradan kalk, der.

Çocuk şaşırır. Bu adam ya kör değil ya da
biri söyledi diye düşünür. Dolanır başka bir yer-
de yine önüne geçer. Veysel yine çocuğa yolun-
dan çekilip gitmesini söyler. Çocuk kendi kendi-
ne:

— Bu adam kör olmasına kör değil; ama
O'na kör diyenler kör olsa gerek, diyerek çe-
kip gider.»

«.....

Veysel bir gün, terziye, gömlek diktirmek
için gelir. Gömleği diktirdikten sonra yakasına
doğru elini sürer. Sağlam gözlü bir adamın göre-

Âşık Veysel Şatıroğlu «Sazı» ile

meyeceği bir dikiş eğriliğini eliyle farkedip ter-
ziye neden eğri diktığını sorar. Terzi, bakar. Öy-
le bir durum göremez. İyice dikkat ettikten son-
ra farkına varır. Sonra yanındakilere :

— Bu adama kör demek için en azından dört
tane sağlam gözün olması gerekir, der.»

«.....

Veysel, kış günü Şarkışla'dan köye yolunu
şasırmadan gelirdi. Hem de yaya olarak. Bir kiş
günü yine bir grupla Şarkışla'dan yola koyulur-
lar. Tipili bir havada yol alırlar köye doğru. Kızıl-
ırmak'ı geçip biraz ilerleyince Veysel:

(1) Bu anılar, 1974 - 1975 öğretim yılında
Pamukpınar Öğretmen Lisesi öğrencisi olup şu
anda öğretmenlik görevini yapan Sivrialanlı Der-
viş Gülseven'den alınmıştır.

HALKÇI VEYSEL

ŞAKACI VEYSEL

Veysel görmeyen gözlerine rağmen neşesini

yitirmezdi. Yaşama bağlı ve mutluydu. Bu duru
munu her söyleşide, her fırsatta dile getirirdi
İşte mutluluğunu kendi yaratan ozandan bir baş
ka anı :

«Yıl 1969. Sivas güzellerinden bir kız Veysel'i
köyünde ziyarete gelir. Veysel, tüm topluluk için
de kulağına bir şey söylemek bahanesi ile kızı,
yaklaşmasını söyler. Güzel kız yaklaşır. Fırsatını
bulan Veysel kızı öper. Oradakiler, kakkaha ile
gülerler. Veysel neden güldüklerini sorunca, kızı
öptüğünü söylerler. Bunun üzerine Veysel :

— Ben öyle bir şey yaptıysam gözüm kör
olsun, der.»

Güçlü ozanımızdan son bir anı daha suna
lim derseniz :

«Veysel'in yanına gelip gidenlerin haddi he
sabı yoktu. Hiçbir günü konuksuz geçmezdi. Bir
gün, Güzel Sanatlar Akademisi öğrencileri gel
mişler Veysel'le söyleşiyorlardı. Güzel sanatlar
dalında Veysel'in görüşlerini alıyorlardı. Akşam
yemeğine dek süren bu söyleşi sırasında bir ara
Veysel dışarı çıkar. Öğrenciler merak ederler.
Acaba şaşırmadan gidip nasıl gelecek diye. Bi
raz sonra Veysel gelir, yerine oturur. Öğrencinin
biri dayanamayarak sorar :

— Veysel Amca, karanlıkta nasıl dışarı çı
kıp şaşırmadan geri geldiniz?

Veysel karşılık verir :

— Benim karanlık günüm yok. Her günüm
aydınlık içinde. O karanlıklar sizin gibi görme
yenler için. Benim gibi görenlere böyle soru so
rulur mu?»

ÂŞIK VEYSEL'İN
PARMAK İZİ VE İMZASI

VEYSEL
Zatıca

Aras Boyu Ozanlarından :

ÂŞIK ALİ (1820 - 1907)

Yazan : Nizamettin ONK

Aras boyu ozanlarının ünlülerindendir Âşık
Ali. 1820 yılında Gence'de dünyaya gelmiştir.
«Sarıkönek» döner - ayaklı deyişini bilmeyen
azdır. Sahat Çukuru ve Aşağı Aras boyunu renk
lendirir. Üstadnameleri ünlü ozan Âşık Ele
sker'in üstadıdır. 1907 yılında yaşlı çağında haya
ta göz yummuştur.

Sürahi gaddine erer boyuna (1)
Gurbandı Ordubad, Hoy Sarıköynek.
İpeği (2) mintene, heşyesi gülhar
Yaraşır boyuna gey sarı-köynek.

Men seni sevmiştim bildir bulakda
Dervaza kapı da, elvan otakda
Araplar, Garguluk, ordan da Makta
Onlar sana gurban ay sarı-köynek.

Gör nece çağırırım ay şirin ana,
Seni seven (y) iğit od tuta, yana
Şiddi, Şottu, bir de Otay, Zengâna
Onlar sana kurban ay sarı-köynek.

Dağa çıhanda çoh yığarlar lalanı,
Yazığ olar bu aranda galanı
Hayre'ni, Püste'ni, keçel Lala'ni,
Onlar sana kurban ay sarı-köynek.

Gızıl güle şeh vuranda bürüşür,
Gözeller yığılır ona gülüşür,
Banu'nu, Şeyde'ni, bir de Gülüs'ü

Onlar sana gurban ay Sarı-köynek.

Bizim köyde çohdu Meşedi, Hacı
Bir derde tüşmüşem yehdu ilâci,
Arapkır, Noraşın, Ordan da Yaycı
Onlar sana kurban ay sarı-köynek.

Bizim köyde yokdur dinli, imanlı
Aleml eyledi bizimle ganlı
Kürkçülü, kürt kendî, bir de Muğanlı
Onlar sana kurban ay sarı-köynek.

Segirdim, şahbazım, ey benim nazım
Gahul eyle erzim, var birce sözüm
İki gızım, bir arvadım, bir özüm
Onlar sana gurban ay sarı-köynek.

Âşık ALİ danışır şirin dilinen
Şirin söhbetiner, şirin dilinen
Nezih barmağından o ağ elinden
Sen doldur men içem çay sarı-köynek.

(1) Göğçeli Âşık Elesker : Nizamettin ONK 1964
Adapazarı s. 32/33.

(2) İpeği : Başa bağlanan örtünün diğer adı.

Âşık Ali'nin deyişlerindeki geleneklere bağ
lılık, yeni yılı müjdelemesiyle nasıl içli, nasıl an
lamlıdır? Ozan ilkbaharın gelişiyle aşkı da ge
tirir :

Şükür Bayram oldu il tezeleni (3)

Dağlar çiçeklendi, gül tezeleni

O geten, köynekden ter süzeleni

Onun'çün gurbanıh gız köyneğine.

Sende çoh gözelsen eslin benadem

İrengin gözeldir gülden, laladan

Taşırmışam zergâr düğmehanadan

Ondan bir neçesin düz köyneğine.

Yeriyende min teneni yırgıya,

Anan sene gurban aygız Urguya

Taşırmışam zergâr düğme dorguya

Ondan dohsamını düz köyneğine.

FAGIR Ali dost yolunda sürünür

Keten, köynek, ağ memeler görünür

Sinen üstde derde derman bulunur

Onun'çün gurbanam gız köyneğine.

Cevan vakti, aşkı içinde gören ozan, şimdi

aşka girmek istiyorsa vaktinin geçtiğinin (koca

diğinin) farkındadır.

Cana geldik bir sonanın elinden

Çare gılan yokdu hala ay medet.

Inga kimi gülşeni şen olmuşam

Acep tüşdük geyli gala ey medet.

Övres vahdı çok da gezdik cehanı

Bilmedik ki eşgin nedir ilhamı

Zülf-i garip, sinni geçen zamanı

Pervaneyem bir Marala ay medet.

Âşık Ali şirin sözün ağı tek

Dönüp baksalar canım yağı tek

Göğçe' eli bir garibi zağı tek

Gondurursan gızıl güle ay medet.

Âşık Ali, Azeri Türklerindendir. Şii mezhe

bine mensup olduğunu müslüman dininin üstün

lüğünü, ulu Tanrıya şükrederek şirin dille anla

tır. Bir divanı (muhammes) sinde :

Şükür olsun ol Mevlaya âdil divan bizdedir,

Din-i mezhep, yol-u erkân, Âli İrfan bizdedir,

Neylerem ki ol mezhebi, yol - erkân haric ola

Muhammed'e nazil olan, âye - Kur'an bizdedir.

İncil ki İsa'ya geldi, Tevrat'ta Musa'ya bil,

Zebur Davud'a car oldu, Kur'an Mustafa'ya bil,

Dört çeşme ki suyu akar hakikatte olar göl

Dalmayanlar garg olur mu? Derya, umman bizdedir.

Yüzyırmidört bin nebiylen, Oniki imam hamu var,

Oruc, namaz, hums-u zekât bah hele gör hamu var

Ehd-i peyman dergâhında bir nezer gül hamu var

Ehî Allah, bey peygamber sırrı yezdan bizdedir.

Bize gelen KİTAPLAR

Milli Folklor A. Da. Bşk.ğı: «TÜRK FOLKLO-
U ARAŞTIRMALARI YILLIĞI - 1975». And (Kom-
ikisi), Başar (Halkımızın yaşamında tandır),
unbur (Karacaoğlan'ın şiirlerinde etnografya ve
folklor unsurları), Dizdaroğlu (Halk Şiirine de-
lik açıdan bakış), Doğanç (Gelenek sözcüğünün
üşündürdükleri), Gökyay (Birkaç deyim üzeri-
e), Gönül (Türk Müzelerinin etnografya baki-
ından eğitimdeki rolleri ve bunlardan faydalan-
ta yolları), Oy (Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın ilk
omanlarında kadınların kültür dünyası), Öztel-
(Aşırmalar ve bir öneri), Öztürk (Yenikent kö-
ünde kadın giyim-kuşamı), Sernikli (Folklor
özcüğünün isim babası William John Thoms ve
thenaeum'daki makalesi), Tan (Manilerimizde
alk hikâyesi kahramanları: — Mehmet Hilmi
ür — Mehmet Nureddin Sevin — Talât Mümtaz
aman), Tanyu (Türklerde ağaçla ilgili inançlar),
oygar (Raife Hakkı Kesirli ve folklorun mahiye-
i) —(1975 te Milli Folklor Ar. Da. çalışmaları),
İçer (Anadolu folklorunda «Fadime Ana»), Ülkü-
aşır (Hıdırellez hakkında bir araştırma), Yund
(Atasözlerimizde geçen İstanbul Yer Adları ve

açıklamaları), Bilgiç (Prof. Dr. Ahmet Cafero-
lu), Dr. Sakaoğlu (İngiliz, Fransız ve Alman Dille-
rinde Anadolu Masalları bibliyografyası — «Türk
Folklor Bibliyografyası III»), Zajaczkowski (Po-
lonya'da Türklerin Etnografya ve Folkloru ile il-
gili bibliyografya), Gözaydın (Kirvelik) ve Nas-
rattınoğlu (1975 yılının önemli folklor olayları)'-
nun yazıları yer almıştır. Yıllığın başında Daire
Başkanı Nail Tan'ın sunuş yazısı vardır. Kültür
Bakanlığı, Milli Folklor Araştırma Dairesi Ya-
yınları: 17. Yıllık, 24 X 16,5 cm. boyunda, VI +
310 sayfa, 25 lira. Ankara, 1976.

● Numan Kartal: «KELOĞLAN'IN ALLI GELİ-
Nİ». Kitapta 16 masal yer almaktadır. Arka ka-
pakta yazarın biyografisi verilmiştir. İsteme ad-
resi: Numan Kartal, Posta Kutusu: 42, İnegöl -
Bursa'dır. 19,5 X 13,5 cm boyunda, 126 sayfa,
12,5 lira. İstanbul, 1976.

● Vecdi Yarmar - Sıtkı Soylu: «KARACAOĞ-
LAN». Şiirlerinden seçmeler. Kitabın başında bir
Sunuş yazısı, sonunda da bir yanlış - doğru cet-
veli verilmiştir. Her şiirin sonunda mahalli söz-
lerin açıklaması yer almıştır. Haber Gazetesi.
Mut —İçel ve Vecdi Yarmar, İMÇ, Birinci Blok.

Muhammed'in dinin duyan ol Müdani bir billem
Zerrem hums-u zekâti, ilgarda möhkem ollam
Şah-ı Merdan nökeriyem getmenem burda gallam
Fedidendir size kusmet, sekiz emânet bizdedir.

Semâdan dört kitab indî, Muhammed'e Kur'andî (r)
İnşallah ki müminleri hamun dardan kurtardî
Gam çekme ey âşuk Ali ağân. Şah-ı Merdandî
Oniki postanda bu ..... Sahib. Zaman bizdedir.

Açıklamalar:

A — Deyişlerde geçen yer adları:

Ordubad: Azerbaycan'da Türklerle meskün
büyük bir Türk şehri.

Hoy: İran Azerbaycan'ında bir Türk şehri.

Göğçe-eli: Gökçe göl yöresi.

Araplar, Garguluk, Makta, Şiddi, Şottu, Arap-
kir, Noraşın, Yaycı, Kürkcülü, Kürt-kendi, Muğan-
lı: Bu adı geçen Aras boyunda Revan ve Nahçı-
van arası Türklerle meskün köylerdir.

Otay: Revan mıntikasında Aras'ın Türkiye
yönüne verilen isim.

Zengâna: İran Azerbaycan'ı Aras kıyısında
bir yöre.

B — Deyişlerde geçen mahalli sözler:

Mintene: Jifon gibi entarinin altından giyl-
len geniş etek.

Heşye: Entarlinin nakışı.

Bildir: Bildir, geçen yıl.

Bulah: Bulak, kaynak.

Dervaza Kapı: Yüksek, avlu veya bahçe ka-
pısı.

Aranda galana: Yaylaya çıkarlar aran dedik-
leri ovaada kalanlara yazık oluyor demektir.

İl: Yıl.

İl tezelen-di: Yeni yıl geldi.

Övres: Genç, cıvan.

Eslin: Aslin.

Tafşırımışam: Tembih ettim, söyledim.

Neçesin: Bir kaç tane.

Yırgıya: Salını.

Dohsan: Doksan.

Urguya: Rukiye adının söylenişl.

(3) Nevruz bayramı

ARAŞTIRMALARI

No. 1514, Atatürk Bulvarı, Unkapanı - İstanbul,
adresinden temin olunur. 20 X 14 cm. boyunda,
140 sayfa, 20 lira. Mut - İçel, 1975.

● Rakım Ziyaoğlu: «HIZIR BEY ÇELEBİ». İstan-
bul'un ilk Belediye Başkanı. Genişletilmiş 2. bas-
kı. Eserin başında yazarın «Birkaç Sözcüğü» yer
almıştır. Daha sonra Yeryüzünde yerleşme, Bel-
de - Komün, İstanbul Belediyesi tarihi, İlk Kadi
ve Belediye Başkanı, İlk Şehremini ve Şehrema-
neti, Hızır Bey Çelebi'nin hayatı, hizmetleri ve di-
ğer bilgilerle eserin sonunda İngilizce ve Alman-
ca özet, Bibliyografya bölümleri ile yazarın bi-
yografisi verilmiştir. Türkiye Turing ve Otomo-
bil Kurumu yayını, Şişli - İstanbul. Kitap, 18,5 X
13,5 cm. boyunda, 88 sayfa, 30 lira. İstanbul 1976.

● İbrahim Zeki Burdurlu: «İZMİR'İN MOR AT-
LARI». Şiirler. Eserde şairin 44 şiiri yer almıştır.
Kendi yayını, Şairin, İzmir Eğitim Enstitüsü Türk
Dili Öğretmeni, İzmir, adresinden edinilir. Kita-
bın başında şairin folklorla ilgili ve diğer kitap-
larının adları, arka kapakta da biyografisi veril-
miştir. Eser, 19 X 14 cm boyunda, 64 sayfa, 10
lira. İzmir, 1976.

● Adnan Binyazar: «KÜLTÜR VE EĞİTİM SO-
RUNLARI». Varlık Yayınları, Faydalı Kitaplar: 170.
Kitap, 16,5 X 12 boyunda, 144 sayfa, 10 lira. İs-
tambul, 1976.

● Elizabeth E. Bacon - Tarsu Say: «ESİR OR-
TAASYA». Eserde, Ülke ve İnsanlar, Dil, Rus-
lardan önce göçebeler, Kazaklar, Geleneksel va-
ha kültürü, Çarlık idaresinde kültür değişmele-
ri, 1917 den sonra göçebeler, Türkistan Dilleri
üzerinde Rusçanın etkisi, 1965 yılında Ortaasya-
da kültür durumu, dipnotlar, bibliyografya, bö-
lümleeri yer almıştır. Tercüman 1001 Temel Eser:
79. Kitap, 19 X 13 cm boyunda, 272 sayfa, 10 li-
ra. İstanbul, 1976.

● Ricaut - M. Reşat Uzmen: «TÜRKLERİN Sİ-
YASI DÜSTURLARI». Eserin 1686 da Amsterdam'da
ilk baskısı hakkında bilgi, çevirenin Önsöz'-
ünden sonra metin verilmektedir. Metinde Türkle-
rin siyasî düsturları, İslâm Dininin önemli nok-
taları, tarikatlar, Din adamları, Devlet gelirleri,
Kara ve Deniz Orduları, Askerî disiplin konula-
rına geniş yer ayrılmıştır. Tercüman 1001 Temel
Eser: 81. Kitap, 19 X 13 cm. boyunda, 332 sayfa,
10 lira. İstanbul, 1976.

● Prof. Kenan Özbel: «TÜRK KÖYLÜ ÇORAP-
LARI». Önsöz; Giriş; Semboller ve örgeler; Ço-
raplarda örgeler; Sembol(im) ve motifler; Ço-

raplarda tespit edilmiş olan düzen şemaları, sem-
bol ve örgeler; Dış basında çorap sergileri hak-
kında çıkan bazı yazılardan örnekler. 50 tane im
ve motif, 116 tane siyah - beyaz, 80 tane renkli
çorap, 362 tane de sembol ve örge (örgü) şe-
ma ve fotoğrafı, Kuşe kâğıda basılmıştır. Türki-
ye İş Bankası Kültür Yayınları, Sanat Dizisi: 25.
Kitap, 34 X 24 cm boyunda, VIII + 128 sayfa,
125 lira. İstanbul, 1976.

● Doç. Dr. Rüçhan Arık: «BATILILAŞMA DÖ-
NEMİ ANADOLU TASVİR SANATI». Önsöz; Gi-
riş; Duvar Resimleri; Resim sayabileceğimiz di-
ğer tasvir türleri; Plâstik (Tasvirli kabartmalar);
Değerlendirme; Üslûp özelliklerine toplu bakış;
Summary (İngilizce özet); Notlar; Bibliyograf-
ya. Ayrıca, çeşitli illerimizde bulunan 127 adet
duvar resminin siyah - beyaz ve renkli fotoğrafı.
Kitap kuşe kâğıda basılmıştır. Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları, Sanat Dizisi: 24. Eser, 24 X 16
cm boyunda, X + 168 sayfa, 125 lira. Ankara,
1976.

● Dr. Neriman Görgünay: «ERZURUM MERKEZ
İLÇESİ İLE CİVAR KÖYLERİNDE KADIN GL-
YİMİ ÜZERİNDE ARAŞTIRMALAR». Giriş; Lite-
ratür özet; Ev ekonomisi ve giyim tarihçesi; Ev
ekonomisinde ve araştırmada kullanılan terimle-
rin bazıları; Erzurum hakkında genel bilgi; Ma-
teryal ve metod; Materyalin analizi (bugünkü gi-
yim tarzları, dış ve iç giyim, sokak kıyafeti, gün-
lük elbiseler, iş elbiseleri, tarlada giyilen elbi-
seler, diğer elbiseler, başa giyilenler, aksesuar,
kemerler, ayağa giyilenler, çoraplar); Özet ve
tavsiyeler; Summary (İngilizce özet); Teşek-
kür; Literatür listesi (Bibliyografya). Cumhuri-
yetin 50. Yılı Armağanı. Erzurum Atatürk Üni-
versitesi Yayınları No. 148, Ziraat Fakültesi Ya-
yınları No. 73, Araştırma Serisi No. 43. Kitap,
24 X 17 cm. boyunda, VIII + 176 sayfa, 24 lira.
Erzurum, 1973.

● Hermann Haack - Doç. Dr. Neriman Gırışken
(Görgünay): «DOĞU HALILARI». Önsöz, Giriş,
Tarihçe, Halıları tanımlama ve değerlendirme
yeteneğinin kazanılması, Dokuma tekniği, Mater-
yal, Üretim, Motif ve desen, Halıların kökenleri
ve özellikleri (Türk Anadolu halıları, Kafkas, İran,
Orta Asya halıları), Renk ve boyalar, Halıların
kullanılması, Bibliyografya, Resimler (44 tane).
Ayrıca desenler yer almıştır. Erzurum Atatürk
Üniversitesi Yayın No. 404, Ziraat Fakültesi Ya-
yın No. 193, Tercüme Yayın No. 16. Kitap, 24 X
16,5 cm. boyunda, 112 sayfa, 14 lira. Ankara, 1975.

Yılın Olayları :

SİLİFKE FESTİVALİ - ÇUKUROVA FOLKLOR SEMİNERİ

Yazan : İhsan HİNÇER

Silifke'de yıllardan beri yapılan «Silifke Müzik ve Folklor Festivali» bu yıl 20-26 Mayıs günleri arasında düzenlenmiştir. Festival Komitesi Başkanlığını Silifke Belediye Başkanı Ali Önder yerine almıştır. Bir hafta süren Festival çok başarılı olmuştur.

20 Mayıs'ta saat 16.000 de Festivalin açılış töreni daha sonra da şehir içinde defile yürüşü yapılmıştır. Defile'de Düğün Alayı ve Göçervanı dikkatleri üzerinde toplamıştır. Yaylaya Özen Yürüklerin bölgesel âdetlere göre ulusal kıymelerle, develerin dokuma örtülerle çehiz çualları ile süslü olarak geçite katılmaları yörenin engin halk kültürünü gözler önüne sermiştir. Silifke Halk Oyunları Ekibi ile Ankara Aftud Oyun Topluluğu, Avcılar, Sazsairleri ve diğer kuruluşlar bu güzel geçide katıldılar. Silifke hakiki bir ayram günü yaşadı. Gece, Silifkeli gençlerden kurulan Halk Türküleri Korosu Cavit Erden'in yönetiminde bir konser verdi. Bunu Sazsairlerinin programı ve halk oyunları gösterileri izledi.

21 Mayısta saat 15.00 te Silifke Lisesi, Atatürk Ortaokulu, Kız Meslek Lisesi ve Halk Eğitim Salonunda El Sanatları Sergisi ve diğer sergiler açıldı. Gece ise Silifke Müzik ve Folklor Derneği'nin Halk Türküleri Korosu ikinci konserini verdi. Sazsairleri halkın coşkun ilgisi karşısında değişler, şiirler okuyup, atışmalar yaptılar. Halk Oyunları Toplulukları da değişik bölge oyunlarını sundular.

22 Mayıs günü saat 10 da Halk Eğitim Merkezi Salonu'nda Yurdumuzun tanınmış folklorcularının katıldığı «Taşeli - Çukurova Folkloru» ko-ulu Seminer yapıldı. Seminer ve Belediye Başkanı Ali Önder açış konuşmasını yaptıktan sonra Oturum Başkanı Vecdi Yarmen ve yazmanları erini aldı. Sırasıyla Çukurova Folkloruyla ilgili bildiriler okundu :

1. Cavit ERDEN : (Silifke Folklor ve Müzik Derneğinin 25 yılı).

2. Osman ATTILÂ : (Taşeli Türkülerinin O- unlarla Bağdaşması).

3. Şerif BAYKURT : (Silifke Halk Dansları).

4. İrfan Ünver NASRATTINOĞLU : (Çukurova'daki Folklor Hazinesi ve Yörenin Türk Dili- ne Tutkusu).

5. Cahit ÖZTELLİ : (İçel Folkloru ve Folk- lorcu Sait Uğur).

6. Sıtkı SOYLU : (Taşeli - Örenpınarlı Aşk Cemali).

7. Nail TAN : (Türk Halk Oyunları Konu- sunda Önemli Bir Kaynak ve Çukurova - Taşeli Folkloruyla İlgili Bilgiler).

8. İlder VEZİROĞLU : (Kıbrıs Türk Folkloru ve Taşeli Folkloru ile benzerlikleri).

9. Kerim YUND : (Silifke ve yöresinde yer adları).

10. Vecdi YARMAN : (Yörük Obalarının Türk Folklorundaki Yeri).

Seminer'in öğleden sonraki ikinci oturumun- da Vecdi Yarmen başkanlığı İhsan Hınçer'e dev- retti. İhsan Hınçer, bildiriler sona erdikten son- ra sırasıyla bildiriler hakkında konuşmak isteyen- lere söz verdi. Bu arada Özcan Seyhan da söz alarak Silifke'de yapılan halk türküleri derleme- leri hakkında konuştu. Daha sonra Seminer'e katılanlara Silifke Kaymakamı Orhan Tütüncü, Belediye Başkanı Ali Önder, Silifke Folklor ve Müzik Derneği Başkanı Cavit Erden ve Seminer genel sekreteri İrfan Ünver Nasrattinoğlu tara- fından birer Silifke Festivali plâketi armağanı ve- rildi. Gece açık hava sahnesinde Silifke Müzik ve Folklor Festivali Kral ve Kraliçesi seçimi ya- pıldı.

Diğer günler süresince de halk türküleri kon- serleri, halk oyunları gösterileri, Silifke yöresinin görülmeye değer yerlerine geziler düzenlendi. Tarihi değeri olan eserler gezildi. Şehir bahçe- lerinde kurulan çadırlarda Silifkeli kadınlar ve kızlar, mahalli çökelekli saç börekleri yaptılar, ayran dağıttılar.

3. Silifke Müzik ve Folklor Festivali 26 Ma- yıs günü gece yarısı başarılı bir şekilde sona erdi.

Silifkeyi tanıtan, bütün değerleriyle gözler önüne seren Festival Komitesi'ni, başta Belediye Başkanı Ali Önder ve Silifke'nin değerli kayma- kamı Orhan Tütüncü ile 25. yılını dolduran Silif- ke Müzik ve Folklor Derneği Başkanı Cavit Er- den'i kutlarız.

Çukurova ve Taşeli bölgesi yöresel giyim - kuşamlı bir yürük gelini

(1952)

MANİSA YÖRESİ HALKBİLGİSİ ÜRÜNLERİ

Yazan : Efdal SEVİNÇLİ

Manisa bölgesinde —il sınırlarına göre—, hemen çoğu illerimizde olduğu gibi, Halkbilgisi (Folklor) çalışmaları bir düzen içinde yapılmamış, yörenin halkbilgisi ürünleri derlenip incelenerek yayınlanmamıştır. Bu konuda yapılan kişisel çalışmalar da, kişinin konuyu değerlendirmesine bağlı olarak, konuyu da bilmesiyle doğru orantılı bir biçimde, kimi süre doğru, kimi süre de ters yönde gelişmiştir.

Manisa ilinde, bu yönde ilk çalışmalar 1937 yılına değin uzanır. Halkevleri'nin çevresinde toplanan aydınların çabalarıyla Manisa Halkevi'nin yayın organı olarak aylık çıkartılan Gediz (Çıkış —1.5.1937— Derginin son sayısı Manisa Kitap-saray'ında bulunan takıma göre belirlenemedi.) Dergisi, halkbilgisi ürünlerini araştırma, derleme, inceleme ve değerlendirme yönünden bildiğimiz ilk adımdır. Bu dergi çevresinde çalışanların dışında, kişisel çabalar konusunda aydınlık bilgilerimiz yoktur.

Dergiyi incelediğimiz zaman, çalışmalarda ağırlık olarak derlemelerin çoğunlukta olduğunu görürüz. Derlemeleri yapan araştırmacıların, mani, masal, halk hikâyesi üstüne çalıştıkları belirlenir. Dergide ayrıca bölgenin geleneklerinin, örneklerinin tanıtıldığı «Manisa Düşün Âdetleri» dizisi dikkatimizi çeker. Gediz Dergisi içinde yer alan, tek bir köyün hemen bütün halkbilgisi ve budunbilgisi (Etnoloji) değerleriyle incelenmesini kapsayan bir diziyazıyı, günümüze de örnek olması nedeniyle özellikle anmalıyız. Bu türde ülkemizde çok az olan bir çevre inceleme çalışmasının 1937 yıllarında yapılmış olması önemlidir. Avni Altınar'ın «Tarhala Obasını Tanıyalım» başlıklı bu araştırması, dergi içinde konusuyla ve 29 tane diziyazısıyla hemen kendisini belli eder. Adını andığımız diziyazı belki bazı yönleriyle —belgelendirme ve derlemede titizlik gösterilmemesi nedeniyle— doldurma bölümler taşısa, düzenli bir inceleme sırası göstermese bile, —izlenimlerin, derlemelerin hemen yazıya geçirilişinden olsa gerek— bugün de incelenmeye, eleştirilip kaynak olarak yararlanmaya değer bir diziyazıdır görüşümüzce.

Bugün çoğunluğu Tanrının büyüklüğüne sığınan, Gediz Dergisi'nde derleme, inceleme yazıları yayınlayan yazarlar arasında: derlediği 500'e yakın mani, türkü, masal, halk hikâyesi ve Yu-

nus Emre (Emre Köyü) çalışmalarıyla Nazmi Bayçın; «Manisa'da Düşün Âdetleri» diziyazısıyla Leman Bayçın; yine halkbilgisi ürünleri derleyicisi olarak Fehmi Erdoğan, İbrahim Gökçen vd. adları anılmaya değerdir.

Gediz Dergisi, Manisa ilinin ve ürünlerinin tanıtılması, bilinmesi bakımından bugün bile ana kaynak durumundadır. İlimiz içinde böylesine bir derginin varlığından bugün uzağız. Gediz Dergisi'ndeki ürünler, günümüzde bir çok yazıya, kitaba da kaynak olmuştur. Örneğin, Milliyet Yayınları Türk Klâsikleri dizisinde Manilerimiz (Hasan Göksu) kitabında maniler değerlendirilmiş, Manisa tarihi ile ilgili yazılar, İslâm Ansiklopedisi'nde yine Çağatay Uluçay'ca Manisa Tarihi'nin tanıtılmasında kullanılmıştır.

Ayrıca dergi içinde, tarih araştırmacıları olarak tanınan Çağatay Uluçay'ın Manisa'nın eski, yeni tarihiyle ilgili yazıları ve sicilleri değerlendiren incelemeleri önemlidir. Bugün «Baylan Cemile» türküsünün Manisa Türküsü olduğunu belgelendiren, halk müziği kaynağına yönelik çalışmalarıyla tanınan Haydar Bayçın'ın adını da burada saygıyla anıyoruz. Dergi içinde günümüzde tanınan yazarlar arasında Şakir Ülkütaşır'ın, İlhan Berk'in adlarına da rastlamaktayız.

Çalışmalarımız Üstüne

Kişisel çalışmalar hakkında bilgi edinebilmek amacıyla ilimizde sürekli araştırı içindeyiz. Bu yönde elde edeceğimiz bilgileri daha sonra tanıtılma umuduyla kendi çalışmalarımızdan kısaca söz edeyim :

Manisa ili içinde halkbilgisi ürünlerini derleme çalışmamı 1975 yılı başlarında başlattım. Kendi ilim de olduğundan çevreyi daha genişçe tanımaya çalıştığım da, bölgede özellikle mani geleneğinin ve bilmece zenginliğinin dikkat çekici olduğunu gördüm.

Görevim nedeniyle öğrencilerimden bölgeyi tanımada ve derlemede çok yardım gördüğümü burada şükranla anmalıyım. Kendi derlemelerimin dışında, özellikle öğrencilerimin ve eşimin yararlı yardımları oldu. Öğrencilerime konuyu sevdirep yaptırdığım derlemelerden, özellikle köy çıkışlı öğrencilerimin derlemelerinden halkbilgimiz açısından bölgesel yeni ürünler elde ettiğimiz umundayım.

Manisa ilinin genişliğini ve yerleşme düzenindeki topluluk bölümlerini de göz önünde

ARAŞTIRMALARI

tutarak yaptığım derlemelerin ağırlık noktasını mani, bilmece ve masallar oluşturdu. Şu anda bir çevre incelemesi yapabilme uğraşı içindeyim. İlimizde otantikliğini koruyan dağ köylerinin —Yund Dağları— çokluğu konuya olan ilgimizi yoğunlaştırıyor.

Bölgemiz halkbilgisi ürünlerini araştırı, derleme, inceleme denemesine girişin birinci bölümünü burada noktallıyor, mani örneklerimize yöneliyoruz :

Gediz Dergisi'nden Seçme Maniler

Maniye manaz derler
Güzele kiraz derler
Kime derdimi yansam
Bu dert sana az derler

Karaağaçlı Köyü Man'iler — Manisalı İli — Maniler Nuriye Rüzgâr'dan derlenmiştir —

1 — Asmadan üzüm düşer Toplarım beşer beşer Benim sevdiğim oğlan Azıcık esmer düşer	7 — Karanfil saçık olur Yaprağı açık olur Sevda çeken bekârın Yakası açık olur	13 — Patlıcanı doğradım Toprak tenceresine Gel yarım konuşalım Mutfak penceresine
2 — Bahçelerde indişâh (Hindibâ) Boyu uzun kendi şâh İki gönül bir olunca Ayıramaz padişâh	8 — Karanfil ocak değil Üstü tomurcak değil Seveceksen ciddi sev Sevda oyuncak değil	14 — Taksi geliyor taksi Anne binecek misin İstedığime vermedin Hayır mı göreceksin
3 — Başımdaki çemberin Oyalaması benden İç yarım sigarayı Paket parası benden	9 — Kızın adı ay Fatma Ayrana kaşık atma Utaniyorum yarım Yolda bana laf atma	15 — Yarimin naylonları Doldurun kamyonları Sevdiğim benim için Dolaşır bu yolları
4 — Hasır üstünde hasır Asıl sevdiğim asıl Ben sana soracağım Dalga geçmesi nasıl	10 — Masa üstünde petmez Bu petmez bana yetmez Karaa(ğ)a'ın kızları Davulsuz gelin gitmez	16 — Yeşil çamin altına Serine gel serine Yar başkasını sevmiş Kimi sevsem yerine
5 — Gemi geliyor gemi Çanakkale'den beri Ben yarimi seviyorum Yedi yaşından beri	11 — Masa üstünde vişne İşle ablacım işle Bizim eve yakışır Kara gözlü enişte	17 — Zeytin dalları milli Sevdiğim ince belli Nasıl onu sevmeyim Gözleri bile telli
6 — İndim bahçeye nar için Gül kopardım yâr için Anneler kız besliyor	12 — Oy ferecem ferecem Ferecem giyecem Yarım senin annene Ben de anne diyecem	18 — Zeytin dalları yarık Dibine ektim pamuk Çekil yarım karşımdan Zaten yüreğim yarık

Manisa İli Karaağaçlı Köyü Manileri — Maniler Vahide Yılmaz'dan derlenmiştir. —

1 — Annem entari almış Siyah dalları varmış Ben zannettim yar benim Yarimin yarı varmış	3 — Ayakkabım var benim Bir karış topukları Hiç aklıma gelmiyor Karaa(ğ)a'ç kopukları	5 — Denizin ortasında Dumana bak dumana Annem beni verecek Kara gözlü oğlana
2 — Ayağımda terlikler Çiçek açtı erikler Yarım sana kaçacan Hazar mı gelirdikler	4 — Bugün hava bulutlu Yağmur yağacak gibi Hep yollara bakıyorum	6 — Denizin ortasında Mum yanar ortasında Benim sevdiğim yarım

(N. Bayçın - Gediz Der. — Sayı: 73 — Nisan —1944—).

Paşaköy çiftlik gibi
Uzuyor iplik gibi
Benim bir sevgilim var
Kınalı keklik gibi

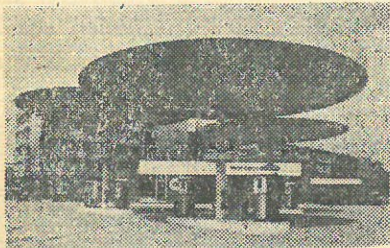
(H. Uzunoğlu — Gediz Der. — Sayı: 77 — Ağustos — 1944).

Mansa dağında kar kalmadı
Yanık yürekte yağ kalmadı
Daha da yazacaktım gülüm
Bak mektup (mektubum) da yer kalmadı
(N. Bayçın — Gediz Der. — Sayı: 3 — 24) Haziran 1937).

7 — Dolmuş geliyor dolmuş Duydun mu neler olmuş Senin yarla benim yar İkisi sâdiç olmuş	12 — Ey atlılar atlılar Boynu gravatlılar Kız görmeye gelmişler Muşmula suratlılar
8 — Duvar üstünde duvar Duvar üstünde yol var Merak etme sevgilim Konuşmadık kimler var	13 — Gökte yıldız sayılmaz Çiğ yumurta soyulmaz Onbeşine giren kızın Cilvesine doyulmaz
9 — Elbisem kısa kolları Sevdiğim uzak yolları Ben ismini söylemem Kendisi orta boylu	14 — Hadi gidelim yarım Çarşamba pazarına İkimizi gömsünler Âşıklar mezarına
10 — Elbisemin pilesi Oturdum bozulmuyor Yarimin fotoğrafı Gülüyor konuşmuyor	15 — Kamyon geliyor kamyon İçinde boyacılar Ben yarime varacam Sağolsun araçlar
11 — Entarisi kiloşturu Kiloş giymesi hoştu	

Beton şemsiyeler altında tam emniyet!...

Hizmete, ikmale ilişkin sorunlar mı gürلüyor göklerde arabanız için. Fırtınaya tutulmadan sığınmak gerekir. Mobil'in beton şemsiye-leri altına.

Mobil

- 16 — Karaa(ğ)a'ç'in dibine
Saatimi düşürdüm
Hastalığımı sorarsan
Konuşurken üşüdüm
- 17 — Karaa(ğ)a'ç'in yolları
Hep döne döne
Yarım seni sokarım
Yedi türlü vereme
- 18 — Karaa(ğ)a'ç'in minaresi
Doksaniki basamak
Bundan sonra sevgilim
Ellere bakmak yasak
- 19 — Karyolanın demiri
Yolla yarım dünürü
İstet yarım annemden
Kaçmak Allahın emri
- 20 — Kaşıklıkta kaşıkız
Biz yarimle âşıkız
Bizi kul ayıramaz
Saç gibi dolaşıkız
- 21 — Kavak senden uzun yok
Dallarında üzüm yok
Seni sevdim seveli
Başkasında gözüm yok
- 22 — Kızın adı Makbule
Tabancası yok bile
Karaa(ğ)a'ç'li oğlanlara
Çingen kızı çok bile
- 23 — Kolumdaki saatin
İçindedir âlâtı
Kara gözlü yarımın
Şöferliktir sanatı
- 24 — Manisa'nın içinde
Aynacı çıktın yarım
Seni ciddi severken
Dalgacı çıktın yarım
- 25 — Manisa'nın söğüdü
Sulamadan büyüdü
Sana yarım dedikçe
Senin burnun büyüdü
- 26 — Ne uzuyon be kavak
Göğü mü deleceksin
Aldın benim yarımı
Hayır mı göreceksin
- 27 — Oğlanın adı Ali
Yanağında gül dali
Gören maşallah desin
Kimin var böyle yarı

YÖRÜK
MATBAASI

Tipo ve Ofset Tekniği ile

Bilumum Matbaa İşleri

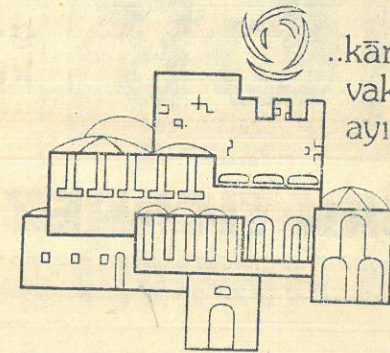
Peykhane Sok.

Birol iş hanı

Çemberlitaş - İSTANBUL

Tel. : 27 06 05

„TERCÍHÍNÍZ DO GRUDUR

..kârının %75'ini
vakıf hizmetlerine
ayıran,
bankamızı
seçtinizse
tercihiniz
doğrudur.

**TÜRKİYE
VAKIFLAR
BANKASI**

(Basin : 60246 A. 20401 — 59)

EV

sahibi olmak
SİZİN DE
hakkinizdir

YUVA
hesabımızla
EV
edinmenize
yardımcıyız

asirlik tasarruf bankası

EMNİYET SANDIĞI

TELEFON NUMERİ: 0306 000 0000
0306 000 0000

WMOXHKBAUSE
ADOTFUNKO
MZKBYE
NÜİDO
AİBB

**BANKANIZI
SEÇTİNİZ Mİ?**

demek ki
görüşünüz
kuvvetli...

TÜRK TİCARET BANKASI

EDİRNE'den KARS'a kadar yurdun her köşesinde hizmetinizde

(Radar R. — F. 62)

(Folklor : 61)

diş bakımında
yeni bir dönem...

SİLİKADENTLİ
grin®
SEFFAF YEŞİL DİŞ MACUNU

Yepyeni, şanzersiz bir diş macunudur Grin.
Yeşil, seffaf ve hoş kokulu.
Doğu maddelerinden arındırılmıştır.
Temizleme ve beyazlatma
gücü çok fazladır.
Silikadentlidir. Dişlere parıltı ve
beyazlık kazandırır.
Antibakteriyeldir. Besi fermentasyonu
ortadan kaldırır, ağız kokularını giderir.
Fluoridlidir. Diş minerallerini güçlendirir.
Çürümeleri önler.

**LOKMAN MÜSTAHZARI
HALK SAĞLIĞI HİZMETİNDE**

Ekza - 9 Ekzema merhemi
Algo - Tablet Ağrı hapi
Lokman - Tablet Ağrı hapi
Algopirin Analjezik tablet
Algo - Tablet 4 tabletik
Moruvit - Vitamine Kuvvet
şurubu
Kina - Kola İştah şurubu
Anamur Burun ve göz dam-
lası
Meprol Tablet Sinir hapi
Sollargen Granüle Ekzema -
kaşıntı
Sel de Gastrin Granüle Mi-
de tozu
Gastro Goutes Mide damlası
Gastroguanil İshal kesici tab-
let
Metegastrin Mide tozu
Derivit Yara ve yanık mer-
hemi.
Lokman Çayı Afiyet çayı
tozu
Dover Tablet Öksürük ve
dronşite
Metekodin Öksürük hapi
Metekodin Öksürük şurubu
Algo - Wax Ağrı merhemi
Algo - Wax Vazo Grip ve
ağrılarda
Algo - Wax Nazal Nezle mer-
hemi
Ma—ka—ta Basur merhemi
Cuti - Cura Cilt losyonu
Pedi - Cura Ayak banyosu
Pilo - Cura Saç ilacı
Lokman Kaşe ağrı kesici
Panason (20 Gr. paket)
Sağlık çayı
Panason (50 Gr. alüm. kutu)
Derlseptol Yara ve göbek
Dr. Krom Diş patı

(Folklor : 63)

Son Baskı Tarihi 19.6.1976

istikbalinizin
garantisini
tasarrufunuz

tasarrufunuzun
garantisini

TÜRKİYE

GARANTİ BANKASI

(Folklor : 64)

**HOS
BAG**

**SARAP
SANAYİİNDE
KALİTE ve NEFASET
ÖRNEĞİNİ YİNE**

**TEKEL
SUNAR**

(Basın : 60013 — 65)

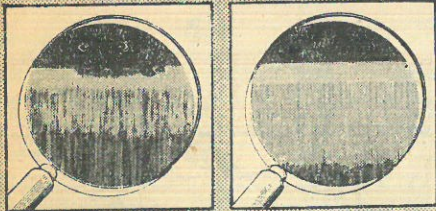

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

TEMMUZ 1976

PERMA-SHARP ÇELİK SANAYİİ A.Ş. 'nin son aşaması:

ULTİMA'nın zirhu ve traşınızın konforu

1) Dış etkilere açık bir traş bıçağının kesici yüzünün, elektronik mikroskopta 100 defa büyütülmüş fotoğrafı.

2) Dış etkilere kapalı Ultima'nın kesici yüzünün, elektronik mikroskopta 100 defa büyütülmüş fotoğrafı.

Traş bıçaklarının kesici yüzleri sandığından daha hassastır. Küçük bir dokunma, elden ele dolaşma; hatta kâğıt ambale), deha kullanılmadan, önemli ölçüde yıpratır traş bıçağını. Bu nedenle, üstün kaliteli bir traş bıçağı "fabrikadan traş makinesinize" el değmeden girendir. Ultima, gerçek paslanmaz çelikten ürettiği için, korkusuzca "çıplak" olarak girer özel metal koruyucunun içine. (Ve burada kesici yüzlerine hiç bir şey değmez.) Bu özel koruyucu, ayrıca, vakumlu bir ambalajın içinde sunulur. Ultima, böylece, tüm dış etkilere korunmuştur. Size ulaşana kadar, bir toz bile değmez Ultima'ya. Ve siz, Ultima'yı, kesici yüzüne el değdirmenizden aktarabilirsiniz makinesinize. Bütün bu özellikleriyle bir Ultima bugüne kadar tatmadığınız, tatlı, yumuşak, konforlu bir traş sağlar size. Nice nice traşlar boyu.

ÖNEMLİ!

Ultima'yı, tek olarak değil, 5 adetlik özel koruyucusunda isteyiniz. Çıplak bıçak en ufak darbeden zedelenir ve keskinliğinden önemli ölçüde kaybeder.

ULTİMA
"Tekniğin şaheseri"

(Grafika & Maya : 746 — 66)

İÇİNDEKİLER: ~~~~~

Yurt Dışındaki İşçilerimizin Folkloru Üzerine	Dr. Nevzat GÖZAYDIN
Aşık Sefil Ali Üzerine Yeni Bilgiler	Cahit ÖZTELLİ
Devrent Deresi Türküsü	Dr. Mehmet TUĞRUL
Telli Gelin Türküsü'nün Ordu Rivayeti	Şükrü KARA
Telli Gelin Türküsü'nün Tefenni Varyantı	Ahmet YAMACI
Halk Ozanı Şerife Soykan (1879 - 1944)	Ali Rıza ÖNDER
Eski İçil'de Abdallar	Sıtkı SOYU
IV. İstanbul Festivali'nde Yer Alan Folklor Olayları — Turizm ve Tanıtma Bakanlığı 21-25 Ağustos'ta Yapılmak üzere Türkiye Yöresel Halk Oyunları Yarışması Düzenledi	T. F. A.
Eski İstanbul'da İnançlar ve Gelenekler	Malik AKSEL
IX. Ohrid Festivali'ne İst. Turizm Folklor Derneği Katılıyor	T.F.A.
Ünlü Ozan Seyrani ve Heykeli Üstüne	Kâzım YEDEKÇİOĞLU
Giyim - Kuşam Sözlüğü — 2 —	Wolfgang İbrahim CREMERS
Bir İpsala Masalı : Şaklacıkla Baklacık	Dr. Saim SAKAOĞLU
Yazar Adlarına Göre 16. Cilt İndeksi (İçindekiler)	T.F.A.

SAYI : 324

KURUŞ : 300

16. CİLDİN SON SAYISI

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ